

**Program ochrony środowiska
dla
GMINY
DOBRE MIASTO
na lata 2006 – 2011**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
1.1 WPROWADZENIE	4
1.2 PODSTAWA OPRACOWANIA	4
1.3 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	4
1.4 CEL PROGRAMU	4
1.5 ZAWARTOŚĆ PROGRAMU	5
2. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ TECHNICZNEJ INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA. ...	6
2.1 KRAJOBRAZ, KLIMAT I FORMY UŻYTKOWANIA TERENU	6
2.2 GOSPODARKA	8
2.3 DEMOGRAFIA I PROCESY SPOŁECZNE	8
2.4 ZASOBY I RÓŻNORODNOŚĆ PRZYRODNICZA OBSZARU GMINY	9
2.4.1 Zasoby wodne	9
2.4.2 Obszary chronione, rezerваты	10
2.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNO – INŻYNIERYJNA	11
2.5.1 Drogi	11
2.5.2 Zaopatrzenie w wodę	11
2.5.3 Kanalizacja i oczyszczanie ścieków	12
2.5.4 Składowiska odpadów stałych i ich utylizacja	14
2.5.5 Urządzenia ochrony powietrza	14
3. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	15
3.1 ZASADY OGÓLNE	15
3.2 LIMITY KRAJOWE UJĘTE W „II POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA”	16
3.3 PODZIAŁ LIMITÓW KRAJOWYCH NA LIMITY WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE	17
3.4 ŹRÓDŁA INFORMACJI WYMAGANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGRAMÓW GMINNYCH	17
3.5 PROGRAMY REGIONALNE I LOKALNE NA SĄSIEDNICH OBSZARACH	18
4. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	19
4.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU	19
4.1.1 Polityka Ekologiczna Państwa	19
4.1.2 Integracja z Unią Europejską	21
4.1.3 Polityka i strategia województwa warmińsko – mazurskiego	22
4.1.4 Uwarunkowania wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego	23

4.1.5 Założenia ochrony środowiska dla powiatu olsztyńskiego	24
4.1.6 Najważniejsze akty prawne w zakresie ochrony środowiska....	25
5. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRE MIASTO DO 2011 ROKU	26
5.1 GMINNE LIMITY RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW NATURALNYCH I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA	26
5.2 NADRZĘDNY CEL PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRE MIASTO	27
5.3 PRIORYTETY EKOLOGICZNE.....	27
6. OKRESLENIE CELÓW GŁÓWNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	29
6.1 ZASOBY I STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	29
6.2 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA	32
6.3 EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	39
7. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ	40
8. MONITORING I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM, W TYM PROGRAMEM	51
8.1 MONITORING STANU ŚRODOWISKA.....	51
8.2 MONITORING POLITYKI EKOLOGICZNEJ.....	51
8.3 ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	51
8.4 HARMONOGRAM WERYFIKACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ TERMINÓW PRZYGOTOWYWANIA RAPORTÓW Z WYKONANIA PROGRAMÓW	52
8.5 EDUKACJA EKOLOGICZNA	52
8.6 UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O STANIE ŚRODOWISKA I WYKONANIU PROGRAMU	53
9. PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY WYKORZYSTANE DO OPRACOWANIA PROGRAMU.....	55

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie

Program ochrony środowiska ma za zadanie pomóc w rozwiązywaniu istniejących problemów, a także przeciwdziałać zagrożeniom które mogą pojawić się w przyszłości. „Program ochrony środowiska Gminy Dobre Miasto” jest zarówno długoterminowym planem strategicznym do 2011 r., jak też planem wdrożeniowym na lata 2006-2009.

W myśl art. 17 Ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz.U. z 2001r. Nr 62, poz. 627, z póź. zm.) niniejszy program ochrony środowiska został opracowany zgodnie z polityką ekologiczną państwa. Wdrożenie programu umożliwi osiągnięcie celów założonych w tej polityce oraz realizację zasad, a także stworzenie i funkcjonowanie na analizowanym obszarze zintegrowanego zespołu instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska naturalnego, spełniającego wymagania określone w nowych przepisach o ochronie środowiska.

1.2 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta przez Instytut Zrównoważonego Rozwoju z Urzędem Miasta w Dobrym Mieście.

q Podstawa prawna opracowania

Opracowanie niniejszego programu ochrony środowiska wynika z:

◇ art. 17 Ustawy z dnia 28 lipca 2005r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2005r. Nr 113, poz. 954) - nakładającego na gminę obowiązek opracowania ww. programu.

Programy są opracowywane na szczeblu gminnym. Projekt gminnego programu ochrony środowiska uchwała Rada Gminy.

1.3 Główne założenia programu

W związku z tym, że istnieje ścisła zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym regionu, w programie zaprezentowano:

- ⇒ podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian,
- ⇒ podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju gminy.

1.4 Cel programu

Program ochrony środowiska daje wytyczne dla formułowania polityki ochrony środowiska w regionie. Zawarte w nim zadania pozwolą zapewnić odpowiednie warunki życia mieszkańców przy zakładanym rozwoju gospodarczym. Długoterminowy cel programu sformułowany został następująco:

Harmonijny, zrównoważony rozwój gminy, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

1.5 Zawartość programu

- Ø Identyfikacja najważniejszych walorów środowiska naturalnego i zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska.
- Ø Wskazanie działań inwestycyjnych, organizacyjnych oraz edukacyjnych zmierzających do poprawy stanu środowiska i zachowania równowagi ekologiczno - społeczno - gospodarczej zgodnie z wymogami polityki ekologicznej państwa i dyrektywami UE.
- Ø Oszacowanie niezbędnych nakładów na inwestycje proekologiczne oraz ustalenie priorytetów i źródeł ich finansowania.
- Ø Ułatwienie starań o pomoc finansową podejmowanych przez władze samorządowe i podmioty gospodarcze w instytucjach krajowych i zagranicznych na realizację zadań proekologicznych.

2. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ TECHNICZNEJ INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA.

2.1 *Krajobraz, klimat i formy użytkowania terenu*

Położenie

Gmina Dobre Miasto położone są w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w odległości ok. 26 km od stolicy regionu i sąsiaduje z gminami: Lubominu, Świątki, Dywity, Jeziorany oraz Lidzbark Warmiński.

Gmina zajmuje powierzchnię 259 km².

Rzeźba terenu

Według fizyczno – geograficznego podziału J. Kondrackiego (1988) obszar gminy znajduje się w obrębie Pojezierza Olsztyńskiego i charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem powierzchni na którą składa się: obszar wysoczyzny moreny dennej i czołowej (głównie zachodnia i południowo – wschodnia część gminy), obszar sandru (środkowa i północno – wschodnia część gminy), oraz doliny rzeczne (Łyna i jej dopływy Kwieła i Kirsna).

W części północnej gminy powierzchnia terenu ma charakter falisty z wysokościami rzędu 80 – 100 m n.p.m. Teren wyraźnie podnosi się w kierunku południowym, gdzie powierzchnia terenu usytuowana jest na wysokości 110 – 140 m n.p.m. Obszar najwyżej wyniesiony, pagórkowaty znajduje się w południowo – wschodniej części gminy 140 – 180 m n.p.m. W wysoczyznę wcięte są erozyjne doliny rzek które na obszarach o równinnej i lekko falistej powierzchni są dość szerokie, natomiast na obszarach o dość zróżnicowanej rzeźbie są głębokie i o stromych zboczach.

Gleby

Na powierzchni gminy przeważają utwory nieprzepuszczalne i słaboprzepuszczalne, stąd infiltracja wód opadowych jest utrudniona, a zasilanie w dużej mierze odbywa się przez dopływ boczny z terenów sąsiednich. Na powierzchni zalegają głównie gliny zwałowe powstałe w czasie fazy pomorskiej, stadiału głównego, zlodowacenia północnopolskiego. Miejscami są to piaski i żwiry dolne i górne tej samej fazy. Na terenach na północ i wschód od Dobrego Miasta oraz w rejonie wsi: Barcikowo, Podleśna, Kabikiejmy i na południe od wsi Cerkiewnik brak izolacji eksploatowanej warstwy wodonośnej od powierzchni.

Na terenie gminy największe powierzchnie zajmują gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandry).

Przewaga glin zwałowych występuje w zachodniej i południowo – wschodniej części gminy. Są to gliny brązowe lub brązowo – szare, na ogół silnie ilaste i wapniste.

W rejonie Piotraszewo (północno – zachodnia część gminy) występuje glina w facji ilastej tzw. „glinoił”, o zabarwieniu czerwonym, tworząca prawdopodobnie pokrywę ilastą na typowej glinie zwałowej.

W środkowej i północno – wschodniej części gminy w przewadze występują piaski i żwiry wodnolodowcowe, których akumulacja związana była z odpływem wód sprzed czoła lądolodu fazy pomorskiej. Tworzą one rozległy sandr Ornety otaczający od południa Wzniesienia Górowskie. Jest to typ sandru „podpartego” okolonego od południa i wschodu wysoczyzną zbudowaną z glin zwałowych.

Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi 13 681 ha (53%), w tym gruntów ornych 9 289 ha (68%), zaś łąk i pastwisk (użytków zielonych) 4 372 ha (32%). Sady zajmują powierzchnię ok. 20 ha. Większość gruntów ornych to gleby średnie i słabe, które są zaliczone do klas IV i VI, jedynie ok. 1 800 ha to gleby klas I-III.

TABELA 2
Struktura wielkości gospodarstw rolnych **GMINY DOBRE MIASTO**

Wielkość	1990		1995		1996	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Do 5 ha	172	29	169	30	245	37
5 – 10 ha	81	14	89	16	101	15
10 – 15 ha	112	19	129	23	111	17
15 – 30 ha	201	35	141	24	193	29
30 – 50 ha	20	3	32	6		
> 50 ha	3	-	7	1	10	2
Razem:	589	100	567	100	660	100

Źródło: Strategia rozwoju gminy Dobre Miasto

Charakterystyka złóż

Na terenie gminy występuje kruszywo naturalne i kreda jeziorna. Prace geologiczne – poszukiwawcze złóż kruszywa prowadzone były na terenie gminy w rejonie Podleśnej (1954r.), żwirowni Knopin (1978r.), w rejonie Pietraszewa (1983r.), w rejonie Barcikowa (1987r.) i w rejonie Starego Dworu (1992r.). Pozytywne wyniki uzyskano jedynie w rejonie Barcikowa.

Złoże BARCIKOWO udokumentowane w formie karty rejestracyjnej w ilości zasobów 1 202,3 tys. ton. Złoże stanowią piaski, piaski ze żwirem i żwiry w formie warstw i soczewek o wyraźnych zaburzeniach glacictektonicznych i dużej zmienności w zaleganiu i jakości. Miąższość złoży od 7,2 – 21,0 m. Nadkład stanowi gleba, glina piaszczysta i piasek gliniasty grubości 0,0 – 4,0 m. Serię złożoną podścielają gliny zwałowe i mułki ilaste.

Złoże CERKIEWNIK udokumentowane w 1993 r. w ilości zasobów bilansowych w kat C₂ 1 352 tys. ton. Obszar złoży stanowi obniżenie morfologiczne wypełnione osadami holocenскими: piaski, iły, mułki, torfy oraz utwory węglanowe (gytia i kreda jeziorna).

Złoże STARY DWÓR (perspektywicznie) udokumentowane w formie orzeczenia w 1992 r. Zasoby szacunkowe kredy jeziornej i gytii wapiennej wynoszą 109,3 tys. ton. Surowiec węglanowy występuje w obrębie torfowiska. Seria węglanowa wśród której zalega warstwa złożowa osadzała się w zbiorniku wodnym przy udziale procesów chemicznych i organicznych. Z czasem wypełnione zbiorniki zarastały, co dało początek torfowiskiem.

Złoże BARCIKOWO (perspektywicznie) udokumentowane w formie orzeczenia w 1991 r. Zasoby szacunkowe kredy jeziornej i gytii wapiennej wynoszą 40,6 tys. ton. Zasoby torfu (kopaliny towarzyszącej) wynoszą 370,3 tys. m³.

2.2 Gospodarka

Podmioty gospodarcze

Do najważniejszych przedsiębiorstw w gminie Dobre Miasto:

- Ø PSS „SPOŁEM”,
- Ø DFM Sp. z o.o.,
- Ø Zakład Cukierniczy „JUTRZENKA – DOBRE MIASTO”,
- Ø POL-MOT Warfama S.A.,
- Ø FELGEX Sp. Z o.o.,
- Ø „Provimi – ROLIMPEX” S.A.,
- Ø „AGROCHEM” Sp. z o.o.,
- Ø Zakład Suszenia i Uszlachetniania Warzyw Nowa Wieś Mała 46,
- Ø „RITTPOL” Sp. z o.o.,
- Ø „Wickermeier” Sp. z o.o.,
- Ø PPHU „KOWART”,
- Ø „Agrokompleks W. Gierś” S.J.,
- Ø „STAGROL-WARMIA” Spółka
- Ø „RANCZO W DOLINIE”,
- Ø „MAZANEK” Sp. z o.o.

Gmina Dobre Miasto jest dość prężnie rozwijającym się ośrodkiem przemysłowym.

Rolnictwo

Rolnictwo w gminie jest silnie rozdrobnione, chociaż od jakiegoś czasu pojawiły się gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha. Struktura wielkości gospodarstw jest niekorzystna, a rozdrobnienie jest znacznie większe niż przeciętnie w województwie olsztyńskim, gdzie gospodarstw do 5 ha jest tylko 4,2 %.

Struktura własności rolnej przedstawia się następująco: 6 967 ha użytków rolnych tj. 51% jest własnością prywatną, 6 525 ha, tj. 48% stanowi własność państwową w zarządzie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, lasów państwowych itp. W tym 3 120 ha tj. 48% dzierżawionych jest osobom prywatnym.

Ogółem wyłącznie w rolnictwie pracuje 915 osób, co daje zatrudnienie ok. 7 osób na 100 ha użytków rolnych.

2.3 Demografia i procesy społeczne

Gmina dysponuje średnim potencjałem ludnościowym.

TABELA NR 2
Ludność gminy Dobre Miasto z uwzględnieniem rodzaju zabudowy

Jednostka administracyjna	Typ zabudowy	Ilość budynków	Liczba mieszkańców
Obszar miejski	Wielorodzinna	181	7 410
	Jednorodzinna	696	3 519
Obszar wiejski	Wielorodzinna	41	997
	Jednorodzinna	144	1 130
	Zagrodowa	832	3 396

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście – 2006r.

Poziom wykształcenia ludności jest stosunkowo niski. W gminie mieszka ok. 630 osób z wyższym wykształceniem, czyli ok. 5% w stosunku do liczby ludności powyżej 15 lat, 4800 (ok. 38%) osób ma średnie wykształcenie, a dalsze 3 700 zasadnicze zawodowe.

2.4 Zasoby i różnorodność przyrodnicza obszaru gminy

2.4.1 Zasoby wodne

Ø Wody powierzchniowe

Tereny gminy Dobre Miasto leżą w większości w zlewni rzeki Łyny, która przepływa z południa na północ przez środek omawianego obszaru. Niewielka północna część gminy w rejonie wsi Mawry należy do zlewni rzeki Pasłęki poprzez rzekę Ramę (Ramie).

Głównymi dopływami Łyny na terenie gminy są rzeki: Kwieła (Kwieta), płynąca z zachodu, z rejonu wsi Głotowo do wsi Kropin oraz rzeka Kirsna, odwadniająca lasy w północno – wschodniej części i wpływająca do Łyny we wsi Smolajny. Pozostałe dopływy to niewielkie ciek bez nazwy.

Największym jeziorem na omawianym terenie jest Limajno (o powierzchni 230,9 ha), położone na południu w rejonie wsi Swoboda. Pozostałe zbiorniki – jeziora: Pupla Duża, Pupla Mała i Kominek nie przekraczają powierzchni 10 ha.

Ø Wody gruntowe

Jednostką hydrogeologiczną do której należy gmina jest Region Mazurski, a głównym poziomem użytkowym w omawianym terenie są utwory czwartorzędowe. W centrum gminy wydzielono Rejon Dobrego Miasta, w którym główny użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach trzeciorzędowych – w osadach miocenu i oligocenu. Występowanie wód zwykłych stwierdzono w warstwach wodonośnych utworów trzecio i czwartorzędowych, a łączna miąższość utworów wodonośnych sięga 200 – 300 m.

Generalnie wody podziemne powtarzają dział wód powierzchniowych. Spływają w kierunku północno – wschodnim do doliny Łyny. Wody najczęściej są pod ciśnieniem a zwierciadło stabilizuje się blisko lub powyżej powierzchni terenu.

W utworach czwartorzędowych poziom wodonośny ma charakter nieciągły, występuje na różnych głębokościach, często w formie soczew. Wodonośne piaski i żwiry zalegające między poziomami glin tworzą warstwy wodonośne o niewielkim zasięgu i różnej miąższości. Miąższość utworów wodonośnych w czwartorzędzie to przeważnie: 15 – 40 m. Pierwszy użytkowy poziom wodonośny występuje przeważnie na głębokościach: 30 – 60 m n.p.m., lokalnie na 10 – 30 m n.p.m. lub poniżej 100 m p.p.t.

Warunki hydrogeologiczne na większości gminy uznawane są za przeciętne. Wydajność eksploatacyjna studni jest rzędu 10 – 30 m³/h. Korzystne warunki hydrogeologiczne występują w centrum i w południowo – wschodniej części gminy. Wydajność eksploatacyjna studzien na tych terenach może sięgać: 30 – 70 m³/h.

2.4.2 Obszary chronione, rezerваты

Obszar chronionego krajobrazu jest formą ochrony przyrody. Obszary takie zajmują rozleglejsze tereny niż parki krajobrazowe i obejmują pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydmowe, torfowiska. Podstawą prawną ochrony przyrody w Polsce jest *Ustawa o ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 roku.

Ø Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Dobre Miasto znajdują się następujące obszary chronionego krajobrazu:

- „**Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny**” – znajduje się na terenie gminy Dobre Miasto i Jeziorany,
- „**Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny**” – znajduje się na terenie gmin: Świątki, Dobre Miasto, Dywity, Jonkowo, Barczewo i Gietrzwałd.

Ø Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwe drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, jary, głazy narzutowe, jaskinie.

TABELA NR 4
Pomniki przyrody w gminie Dobre Miasto

Jednostka administracyjna	Pomniki przyrody
Obszar miejski	Pojedyncze drzewa: • Nr 764 – kasztanowiec o obw. 300 cm wys. 23 m, • Nr 765 – Lp obw. 260 cm, wys. 24 m, • Nr 766 – Lp obw. 230 cm, wys. 24 m, • Nr 767 – Lp obw. 405 cm, wys. 25 m.
Obszar wiejski	Pojedyncze drzewa: • Nr 18 – So obw. 310 cm, wys. 30 m, • Nr 19 – Db obw. 320 cm, wys. 28 m, • Nr 883 – Św obw. 326 cm, wys. 40 m, • Nr 886 – Św obw. 332, wys. 34 m, • Nr 887 – Db obw. 380, wys. 42 m. Fragment alei: • Nr 770 – 777 – 5 Lp o obw. 170 – 440 cm i wys. 18 – 24 m, 2 Js obw. 245 i 250 cm, wys. 25 m, Kl obw. 170 cm, wys. 16 m.

Źródło: Program ochrony środowiska powiatu olsztyńskiego.

2.5 Infrastruktura techniczno – inżynieryjna

2.5.1 Drogi

Przez obszar gminy przebiega jedna droga krajowa 51. Do dróg wojewódzkich zaliczono: Nr 507 Dobre Miasto – Orneta, Nr 530 Dobre Miasto – Ostróda, Nr 593 Miłakowo – Dobre Miasto – Jeziorany.

TABELA NR 5

Wykaz dróg powiatowych (w mieście i poza miastem) i gminnych w gminie Dobre Miasto

Drogi powiatowe (gmina)	Drogi miejskie i powiatowe (miasto)	Drogi gminne
1364 N Prasłity – Rogiedle – utwardzona od drogi 507 do końca wsi Prasłity 1358 N Piotraszewo – Gronowo – nieutwardzona 1415 N Prasłity – Mawry do drogi Nr 26 358 – utwardzona 1364 N Prasłity – Smolajny – utwardzona 1447 N Dobre Miasto – Swobodna – Kłódka – utwardzona do Swobodnej 1428 N od drogi Nr 51 Kłódka – Cerkiewnik – Różynka – utwardzona tylko do Cerkiewnika 1449 N Olsztyn – Tuławki – Dobre Miasto – utwardzona 1451 N Orzechowo – Sętał – nieutwardzona 1418 N Dobre Miasto – Suryty – 400 m asfaltu na terenie Dobrego Miasta	ul. Chodkiewicza ul. Cmentarna ul. Gdańska ul. Pionierów ul. Pl. 1-ego Sierpnia ul. Malczewskiego ul. Poprzeczna ul. Świerczewskiego ul. Kościuszki ul. Górna ul. Warszawska ul. Krótka ul. Zwycięstwa ul. Kolejowa ul. Łużycka – droga powiatowa ul. Garnizonowa – droga powiatowa	Piotraszewo – Smolajny Prasłity – Łęgno Prasłity – Nowa Wieś Mała Bzowiec – Łęgno Bzowiec – Gniewanowo Nowa Wieś Mała – Głotowo Głotowo – przez miejscowość Głotowo – Swobodna Głotowo – Knopin Swobodna – dookoła jeziora Cerkiewnik – do drogi wojewódzkiej Knopin – Barcikowo Stary Dwór do drogi gminnej Stary Dwór do drogi zakładowej Kłódka – Kabikiejmy Dolne Kabikiejmy Dolne – Kabikiejmy Barcikowo – Kabikiejmy Kabikiejmy Dolne – Sętał Kabikiejmy do drogi wojewódzkiej Nowe Włóki – Kabikiejmy Podleśna – Plutki Podleśna – Międzyłesie Jesionowo – Frączki Jesionowo – Plutki Orzechowo – Frączki Orzechowo – Kochanówka

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”

2.5.2 Zaopatrzenie w wodę

Wg danych Banku Hydro na terenie gminy są 54 wiercenia o zatwierdzonych zasobach kategorii B, które tworzą tylko 23 ujęcia wody. Największe ujęcie w gminie – na terenie Dobrego Miasta to zespół 10 studni, o łącznej wydajności 166 m³/h. Az 20% otworów to ujęcia trzeciorzędowe, przy czym większość z nich ujmuje wodę z osadów miocennskich. W miejscowości Smolajny wody z osadów czwarto i trzeciorzędowych ujmowane są łącznie.

Część ludności zaopatruje się w wodę z lokalnych sieci wodociągowych i publicznych ujęć wody. Własne ujęcia wody i urządzenia wodociągowe posiadają gospodarstwa społeczne, fermy hodowlane, osiedla mieszkaniowe i ośrodki wypoczynkowe. Ujęcia wody znajdują się w Dobrym Mieście, Knopinie, Smolanach, Urbanowie, Kuniku, Barcikowie i Jesionowie. W rolnictwie indywidualnym większość ludności zaopatruje się w wodę z płytkich przydomowych studni kopanych i wierconych.

TABELA 6
Charakterystyka ujęć wody na terenie **GMINY DOBRE MIASTO**

Nazwa ujęcia/stacja uzdatniania	Wydajność rzeczywista [m ³ /h]	Wydajność potencjalna [m ³ /h]	Średnia dobowa [m ³ /d]	Obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego	Woda spełnia wymogi wody do picia
BARCIKOWO	16 – 20	20 – 40	25 – 138	+	+
CERKIEWNIK	10	14 – 20	20 – 140	+	+
JESIONOWO	30 – 40	48 – 50	109 – 197	+	+
KNOPIN	30 – 50	100	50 – 1 800	+	+
ŁĘGNO	15 – 20	21 – 30	34 – 166	+	+
PIOTRASZEWO	12	18 – 20	40 – 96	+	+
PRASLITY	15 – 20	22 – 30	30 – 170	+	+
SMOLAJNY	15 – 25	25 – 30	88 – 150	+	+
WICHROWO	120 – 125	145 – 180	1 500 – 3 100	+	+
DOBRE MIASTO (UL. Olsztyńska)	40	100	1 900	+	-

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

TABELA 7
Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie **GMINY DOBRE MIASTO**

Lp.	Nazwa ujęcia	Długość [m]	Stan techniczny sieci
1.	Barcikowo	1 500	dobry
2.	Cerkiewnik	2 400	dobry
3.	Jesionowo	32 500	dobry
4.	Knopin	3 200	średni
5.	Łęgno	11 600	średni
6.	Piotraszewo	7 900	dobry
7.	Praslity	11 100	dobry
8.	Smolajny	8 900	średni
9.	Wichrowo	38 200	średni
10.	Dobre Miasto (ul. Olsztyńska)		

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Jednostką organizacyjną zajmującą się eksploatacją systemów wodociągowych jest Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. Jednostkowe koszty eksploatacyjne wynoszą – 1,80 zł/m³ uzdatnionej wody, cena 1 m³ wody dla mieszkańców wynosi 2,14 zł.

2.5.3 Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Większość mieszkańców miasta korzysta z kanalizacji komunalnej. Ścieki odprowadzane są do wysokosprawnej, mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 3 300 m³/dobę, zlokalizowanej w Kosoniu. Na terenie gminy skanalizowane są miejscowości: Chobanowo, Cerkiewnik, Swobodna, Knopin, Kunik (częściowo), Jesionowo i Smolajny.

TABELA 8
Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie **GMINY DOBRE MISTO**

Nazwa obiektu	Rok oddania do użytku/rok ostatniej modernizacji	Przepustowość rzeczywista [m ³ /d]	Przepustowość maksymalna [m ³ /d]	Liczba mieszkańców podłączonych	Sposób postępowania z osadami	Opis technologii oczyszczania
Oczyszczalnia w Jesionowie	2003/-	20	40	b.d.	Przekazywane na oczyszczalnię w Kosyniu	Komora osadu, zbiornik retencyjny, reaktor biologiczny CBR-FOS, stacja dmuchaw.
Oczyszczalnia w Kosyniu	1 997/-	3 000	3 300	b.d.	Zagospodarowanie rolnicze	Przepompownia główna, punkt zlewny nieczystości płynnych, przepompownia ścieków własnych i dowożonych, krata schodkowa, krata mechaniczna, piaskownik, blok biologiczny, zbiornik roboczy PIX, stacja dmuchaw i dozowania PIX, komora koagulacji, osadnik wtórny, przepompownia osadów, zbiornik osadów nadziemnych, stacja mechanicznego odwadniania osadów nadmiernych, przepompownia odcieków.
Oczyszczalnia w Smolajnach	1989/2004	17	31	b.d.	Przekazuje na oczyszczalnię w Kosyniu	Krata płaska, zbiornik na skratki, reaktor osadu czynnego EKOMIS z przepływem ciągłym, zbiornik na osad nadmierny, budynek agregatorów, staw ściekowy stabilizacyjny, studzienka z przelewem pomiatowym.
Oczyszczalnia w Urbanowie	2002/2004	20	42	186	Przekazuje na oczyszczalnię w Kosyniu	Studnia rozdzielcza, osadnik wstępny, komora anoksyczna, reaktor biologiczny, komora instalacyjna, osadnik wtórny, studnia kontrolna.

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Osady wywożone są do dalszej obróbki do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Kosoniu. Pozostała nieskanalizowana część gminy posiada zbiorniki bezodpływowe.

TABELA 9
Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie **GMINY DOBRE MIASTO**

Lp.	Nazwa oczyszczalni	Długość sieci [m]	Stan techniczny sieci
1.	Jesionowo	1 000	Zły
2.	Kosyń (miasto Dobre Miasto)	24 800	Średni
3.	Smolajny	500	Dobry
4.	Urbanowo	900	Dobry

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Jednostką organizacyjną zajmującą się eksploatacją systemów kanalizacyjnych jest Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o.. Jednostkowe koszty eksploatacyjne wynoszą 2,57 zł/m³ oczyszczonych ścieków. Cena odbioru 1 m³ ścieków dla mieszkańców wynosi 2,35 zł. (wg ankiety Urzędu Miejskiego Dobre Miasto – 2006r.).

2.5.4 Składowiska odpadów stałych i ich utylizacja

Gmina Dobrze Miasto nie dysponuje składowiskiem odpadów. Odpady komunalne odbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej i składowane na składowisku w Łęgajnach (gmina Barczewo).

2.5.5 Urządzenia ochrony powietrza

Ciepłownictwo

Zaopatrzenie w ciepło z centralnego systemu ogrzewania występuje jedynie w Dobrym Mieście i dotyczy prawie 60% gospodarstw domowych. W chwili obecnej następują zmiany w zarządzaniu i sposobie prowadzenia gospodarki cieplnej w mieście. W związku z problemami dotyczącymi z jednej strony opłacalności centralnego ogrzewania, z drugiej zaś przyjmowania rozwiązań.

W Dobrym Mieście znajduje się 5 lokalnych ciepłowni i jedna zakładowa należąca do fabryki POL-MOT „Warfama”. Jedna z kotłowni osiedlowych o mocy 1,5 MW, po modernizacji, opalana będzie gazem, pozostałe o mocy 2 MW mają być także w najbliższych latach zmodernizowane. Ciepłownia przemysłowa ma moc 35 MW, przy czym 8 MW wykorzystywanych jest przez miasto.

Długość ciec ciepłowniczej wynosi ok. 5 km. Do sieci podłączonych jest 71 budynków mieszkalnych, 1 848 gospodarstw domowych tj. 57,8%. Pozostałe budynki są ogrzewane indywidualnie, przeważnie piecami węglowymi i gazowymi. Moc ciepłowni wykorzystana jest na ogrzanie mieszkań w ok. 23%.

Gazownictwo

Miasto jest prawie całkowicie zgazyfikowane. Sieć gazowa wysokiego ciśnienia ma 34,5 km długości, średniego ciśnienia 2,5 km, a niskiego 24 km. Działają dwie stacje redukcyjne. Z gazu korzysta 2 870 gospodarstw domowych tj. 90%. W najbliższych latach przewiduje się podłączenie do gazu ok. 70 odbiorców w osiedlu „Pod lasem”.

3. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 17 i 18 stanowi, że w celu realizacji polityki ekologicznej państwa samorządy sporządzają wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są przyjmowane do realizacji w drodze uchwały sejmiku województwa albo rady powiatu lub gminy. Programy te, podobnie jak politykę ekologiczną państwa, sporządza się na 4 lata, z tym, że przewidziane w niej działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata. Programy powinny określać cele ekologiczne, priorytety, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Prace nad gminnym programem ochrony środowiska winny być prowadzone przy udziale wszystkich instytucji działających na terenie gminy w sferze ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego. Do prac tych należy włączyć także reprezentantów społeczeństwa w postaci przedstawicieli gminnych organów samorządu terytorialnego (radnych, członków komisji itp.), samorządu gospodarczego i ekologicznych organizacji pozarządowych (jeśli istnieją lub prowadzą swoje agendy na terenie gminy).

3.1 Zasady ogólne

Przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska należy uwzględniać ustalenia zawarte w dokumentach:

- Programie wykonawczym do II polityki ekologicznej państwa,
- Polityce ekologicznej państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
- Programie ochrony środowiska województwa mazowieckiego.
- Programie ochrony środowiska powiatu ostrołęckiego.

Cele i zadania ujęte w wymienionych dokumentach, a konkretniej – zawarte w nich tabele przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska w trojaki sposób:

- § jako **podstawa wyjściowa** do konkretyzacji zadań w nawiązaniu do specyfiki i potrzeb danego regionu (np. do sporządzenia na szczeblu gminnym konkretnego wykazu planowanych do budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych, oczyszczalni ścieków przemysłowych, składowisk odpadów, systemu segregacji odpadów itd.). Podstawą wyjściową dla wielu zadań będzie wykaz zadań własnych samorządów gminnych przedstawiony w **rozdziale 6** niniejszego opracowania;
- § jako **analog** do sformułowania regionalnych lub lokalnych celów, planowanych do uzyskania na danym terenie;
- § jako **inspiracja** do wprowadzenia podobnego zadania na szczeblu regionalnym bądź lokalnym, jeśli zadanie ujęte w wymienionych wyżej dokumentach jest sformułowane ogólnie bądź dotyczy szczebla krajowego, wojewódzkiego lub powiatowego.

Struktura gminnego programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, a więc powinna zawierać co najmniej następujące rozdziały:

- § **racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych** (zmniejszanie materiałochłonności, energochłonności i wodochłonności gospodarki, ochrona gleb, racjonalna eksploatacja lasów, ochrona zasobów kopalin),
- § **poprawa jakości środowiska** (ochrona wód, ochrona powietrza, gospodarowanie odpadami, hałas, pola elektromagnetyczne, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ochrona przyrody i bioróżnorodności),

- § **narzędzia i instrumenty realizacji programu** (ramy prawa, planowanie przestrzenne, powiązania formalne i merytoryczne z analogicznymi programami wyższego szczebla administracyjnego, mechanizmy finansowania ochrony środowiska, dostęp do informacji i udział społeczeństwa),
- § **nakłady na realizację programu** (wielkość nakładów i źródła finansowania),
- § **kontrola realizacji programu** (procedury kontroli, mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu).

Programy gminne powinny się składać z dwóch części:

- § **zadań własnych gminy** (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- § **zadań koordynowanych** (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym).

Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania koordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy. Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany ze sporządzanymi na szczeblu gminy programami sektorowymi (np. programem gospodarki leśnej, programem ratowniczo-gaśniczym sporządzanym przez gminne komendy państwowej straży pożarnej, itp.), gminnymi programami rozwoju infrastruktury (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w wodę, itd., gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach, a także obejmującym obszar gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód (jeżeli programy takie dla obszarów obejmujących daną gminę zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska).

3.2 Limity krajowe ujęte w „II Polityce ekologicznej państwa”

W „II Polityce ekologicznej państwa”, przyjętej przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 r. a następnie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w sierpniu 2001 r., ustalone zostały następujące ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska:

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle);
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990r.;
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych;
- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku

do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;

- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.;
- do końca 2005 r. wycofać z użytkowania etylinę i przejść wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej.

Wszystkie wymienione limity dotyczą celów do osiągnięcia najpóźniej do 2010 r. Limity powyższe nie były korygowane przy sporządzaniu „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”. W programach gminnych mogą zostać ujęte w zależności od specyficznych warunków danej gminy.

3.3 Podział limitów krajowych na limity wojewódzkie i powiatowe

Brak dostatecznych podstaw planistycznych spowodował, że zarówno Rada Ministrów, przyjmując w czerwcu 2000 r. II Politykę ekologiczną państwa, jak i ustawa Prawo ochrony środowiska nie dokonały podziału limitów krajowych na limity regionalne. Dlatego też przytoczone powyżej wskaźniki liczbowe należy traktować jako wielkości orientacyjne, przeznaczone do porównań międzyregionalnych i porównań tempa realizacji celów polityki ekologicznej państwa w poszczególnych powiatach i gminach z tempem realizacji tej polityki na szczeblu krajowym.

Tylko w dwóch przypadkach może mieć miejsce określona procedura „przydziału” limitów dla poszczególnych powiatów. Chodzi o ładunki zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych i do powietrza w takim zakresie, w jakim w ramach monitoringu środowiska zostaną zidentyfikowane obszary, w których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód oraz obszary przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu. Ustalone programy działań naprawczych dla tych obszarów (w postaci programów ochrony wód i programów ochrony powietrza), mogą ustalać limity regionalne.

Nie przewiduje się natomiast żadnej procedury odgórniego ustalania limitów gminnych, poza ewentualnymi porozumieniami między Ministerstwem Środowiska a zainteresowanymi samorządami. Przypadki takie mogłyby mieć miejsce, na przykład, w odniesieniu do miast przygranicznych, jeśli wynikałoby to z umów dwustronnych z państwami sąsiednimi.

Sporządzając programy ochrony środowiska poszczególne powiaty lub gminy, kierując się interesem swoich mieszkańców, mogą ustalić własne limity powiatowe lub gminne, wzorowane na wymienionych wyżej wskaźnikach. Samorządy szczebla podstawowego powinny także sprecyzować zadania szczegółowe w zakresie ochrony środowiska dotyczące estetyki terenów ogólnodostępnych, postępowania ze zwierzętami (w tym domowymi), utrzymania obiektów użyteczności publicznej oraz posesji prywatnych itp.

3.4 Źródła informacji wymagane przy sporządzaniu programów gminnych

Przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska muszą być uwzględniane wszystkie wymagania obowiązujących przepisów prawnych, dotyczących ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska powinny być brane pod uwagę także różne programy rządowe, które w tym, czy innym stopniu dotyczą ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Są to dokumenty takiego typu jak

na przykład:

- ⇒ II Polityka ekologiczna państwa,
- ⇒ Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa,
- ⇒ Program ochrony środowiska województwa warmińsko - mazurskiego,
- ⇒ Raport o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego,
- ⇒ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre Miasto,
- ⇒ Strategia rozwoju gminy Dobre Miasto,
- ⇒ Program ochrony środowiska powiatu olsztyńskiego.

Gminne programy ochrony środowiska muszą spełniać (po uzyskaniu członkostwa w UE) warunki pozyskania wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, które w głównej mierze udzielane będzie jednostkom samorządu terytorialnego na realizację inwestycji ekologicznych. Powinny więc być zgodne z dokumentami programowymi, które będą stanowiły podstawę otrzymania takiego wsparcia.

3.5 Programy regionalne i lokalne na sąsiednich obszarach

Istnieją dwa specyficzne obszary ochrony środowiska, które wymagają koordynacji poziomej między programami ochrony środowiska dla sąsiednich jednostek administracyjnych. Są to: zależność jakości pobieranej wody powierzchniowej w danej jednostce (gminie, mieście) od zrzutu ścieków w jednostkach ulokowanych w górę biegu rzeki, oraz przepływy zanieczyszczeń powietrza pomiędzy sąsiadującymi jednostkami administracyjnymi. Dlatego konieczna jest koordynacja programów ochrony wód w układzie zlewniowym oraz koordynacja programów ochrony powietrza na dużych obszarach.

W pierwszym przypadku dobrym mechanizmem tej koordynacji byłoby sporządzanie programów ochrony wód w trybie porozumienia gmin lub związku gmin o zasięgu zlewniowym. Wówczas gminne, a także powiatowe programy ochrony środowiska mogłyby być sporządzane (w części dotyczącej ochrony wód) bezpośrednio na podstawie programu zlewniowego.

W przypadku ochrony powietrza problem jest trudniejszy, gdyż skuteczność lokalnych i regionalnych strategii ograniczania emisji musiałaby być oceniana na podstawie, testowanych obecnie, odpowiednich wielkoobszarowych modeli matematycznych, uwzględniających efekty oddziaływania zarówno własnej emisji, jak i napływu zewnętrznego.

Przy opracowywaniu programów ochrony środowiska należy również zwrócić uwagę na konieczność integrowania pomiędzy gminami planów dotyczących ochrony różnorodności przyrodniczej. Jest to niezbędne w celu zachowania spójności korytarzy ekologicznych oraz planów ochrony parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, leżących na sąsiadujących terytoriach.

Szczegółowe wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym przygotowało Ministerstwo Środowiska. Dokument jest dostępny na stronach internetowych Ministerstwa (www.mos.gov.pl).

4. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Jako założenia wyjściowe do Programu ochrony środowiska dla gminy Dobre Miasto przyjęto uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, wynikające z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę ochrony środowiska. Niezbędne było również uwzględnienie zamierzeń rozwojowych gminy, zarówno w zakresie gospodarczym i przestrzennym, jak i społecznym.

Uwarunkowania te, w powiązaniu z aktualnym stanem środowiska w gminie były podstawą do zdefiniowania priorytetów i celów w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

4.1 Uwarunkowania zewnętrzne Programu

Zasady ochrony środowiska wymuszają zachowanie kompleksowego, a zarazem sektorowego podejścia. Gmina nie jest układem zamkniętym, a poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Z tego względu, konieczne jest przyjęcie uwarunkowań wynikających z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla gminy Dobre Miasto w zakresie ochrony środowiska wynikają z następujących dokumentów:

- strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju i województwa warmińsko - mazurskiego,
- strategii rozwoju regionalnego kraju,
- koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa warmińsko - mazurskiego,
- polityki ekologicznej państwa wraz z programem wykonawczym,
- systemu prawa ochrony środowiska w Polsce, w tym projektowanych aktów prawnych,
- międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- programu ochrony środowiska dla województwa warmińsko - mazurskiego,
- strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa),
- programu ochrony środowiska dla powiatu olsztyńskiego.

4.1.1 Polityka Ekologiczna Państwa

Zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w "Programie wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz, w dostosowanej do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010", zostały przyjęte jako podstawa niniejszego Programu.

Nadrzędną zasadą przedstawioną w Polityce ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój nie narusza w sposób istotny i trwały środowiska życia człowieka i godzi prawa przyrody, ekonomii oraz rozwoju społeczeństw wraz ze zrównoważeniem szans dostępu do zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom. W skrócie więc zapewnia rozwój wynikający z działalności człowieka odbywający się w harmonii z przyrodą.

Najważniejszymi czynnikami, które należy uwzględnić przy programowaniu zrównoważonego rozwoju są: czynniki społeczne, ekologiczne, przestrzenne i ekonomiczne.

Rozwój zrównoważony oznacza taką filozofię rozwoju globalnego, regionalnego i lokalnego, która przeciwstawia się ekspansji opartej wyłącznie o wzrost gospodarczy.

W Polityce ekologicznej państwa jako zasady szczegółowe przyjęto:

Zasadę prewencji, oznaczającą w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care, itp.

Zasadę "zanieczyszczający płaci" odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).

Zasadę subsydiarności, oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

W Polityce Ekologicznej Państwa przedstawione zostały także cele ogólne o charakterze strategicznym i realizacyjnym, w różnych horyzontach czasowych. Jako oddzielne zagadnienie omówione zostało zagadnienie włączania aspektów ochrony środowiska do polityk sektorowych takich jak: przemysł i energetyka, transport, rolnictwo, leśnictwo, budownictwo i gospodarka komunalna, zagospodarowanie przestrzenne, turystyka, ochrona zdrowia, handel i działalność obronna. Wskazane zostały przede wszystkim cele i działania, które należy podjąć w ramach programów sektorowych, jako konieczny udział sektorów w realizacji zrównoważonego rozwoju.

4.1.2 Integracja z Unią Europejską

Przystąpienie Polski do członkostwa w Unii Europejskiej narzuca na władze samorządowe obowiązek dostosowania się do norm przez nią przyjętych, także w zakresie ochrony środowiska. Obecnie całe ustawodawstwo polskie jest zgodne z unijnym i zorientowane głównie na ochronę poszczególnych komponentów środowiska oraz regulację procesów technologicznych i produktów w celu ochrony zdrowia człowieka i środowiska. Niezbędnym i niezwykle istotnym czynnikiem w procesie integracji europejskiej jest uwypuklenie roli planowania i zarządzania środowiskowego. VI Program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010 podkreśla, że realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę środowiska i jakości życia obywateli krajów należących do Unii Europejskiej.

Problemem szczególnej wagi dla gminy jest spełnienie standardów ekologicznych Unii Europejskiej. Będzie to oznaczało konieczność dostosowania stanu aktualnego do wymagań, szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodno – ściekowej, ochrony gleb, powierzchni ziemi i ochrony przyrody.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest zapewnienie źródeł finansowania dla zaplanowanych działań i inwestycji. Pojedyncza gmina nie ma możliwość samodzielnego wykorzystania większych funduszy pochodzących ze źródeł Unii Europejskiej, przykładowo wymogi Funduszu Spójności pozwalają bowiem na finansowanie projektów przekraczających 10 mln euro. Wsparciem dla zwiększenia szansy na uzyskanie środków z funduszy mogą być projekty grupowe, o charakterze zintegrowanym, obejmującym grupę gmin lub nawet powiatów oraz łączące w jednym projekcie różne zagadnienia. Konieczne jest zatem zawiązywanie regionalnych struktur w celu rozwiązania ponadlokalnych problemów z zakresu ochrony środowiska i rozwoju infrastruktury, w których gmina Dobre Miasto może uczestniczyć jako beneficjent.

Niebagatelną rolę będzie pełnił w tym względzie Fundusz Spójności, dlatego istotne jest, aby na etapie programowania zadań z zakresu ochrony środowiska uwzględnić zasady i kryteria przyznawania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej. Priorytety części środowiskowej Funduszu Spójności, istotne z punktu widzenia gminy są następujące:

Priorytet 1. Poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia poprzez takie działania jak:

- budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i opadowej oraz oczyszczalni ścieków tam, gdzie przyniesie to największy efekt ekologiczny przy uwzględnieniu efektywności kosztowej,
- budowa i modernizacja urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji),

Priorytet 2. Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi poprzez:

- budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych oraz tworzenie systemów recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie itp.).
- tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych, co umożliwi spełnienia wymogów dyrektywy 86/278 w sprawie osadów ściekowych,
- rekultywację terenów zdegradowanych przez działalność przemysłową.

Wspierane będą zintegrowane systemy zagospodarowania odpadów, łączące kilka elementów, np. selektywną zbiórkę, odzysk i unieszkodliwienie odpadów ulegających biodegradacji, itp. W ramach tego priorytetu będą mogły być wspierane związki komunalne, działające na rzecz poprawy w dziedzinie gospodarki odpadami.

Priorytet 3. Poprawa jakości powietrza poprzez:

- systemową konwersję palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (głównie zamiana węgla na gaz, w okresie początkowym eliminacja węgla niskiej jakości, przejście na paliwa bezdymne).

4.1.3 Polityka i strategia województwa warmińsko – mazurskiego

Najważniejszym dokumentem będącym podstawą programowania rozwoju województwa jest „Strategia rozwoju województwa warmińsko - mazurskiego”. Wojewódzkie programy, w tym program ochrony środowiska, są realizacją strategii rozwoju województwa. Z tego powodu w pracach nad Programem wykorzystano cele i zadania związane z ochroną środowiska i użytkowaniem zasobów naturalnych, sprecyzowane w ramach priorytetów „Strategii ...”.

Cele strategiczne w „Strategii...” sformułowano w ośmiu obszarach rozwoju, przyjętych jako priorytetowe dla województwa warmińsko – mazurskiego, tj.:

1. wspieranie przedsiębiorczości,
2. edukacja,
3. infrastruktura techniczna,
4. restrukturyzacja obszarów wiejskich,
5. rozwój turystyki,
6. atrakcyjność zamieszkania,
7. środowisko przyrodnicze,
8. dziedzictwo i kultura.

Dla gminy z punktu ochrony środowiska największe znaczenie będą miały następujące cele strategiczne i operacyjne:

Obszar rozwoju: Wspieranie przedsiębiorczości

Cele operacyjne:

1. Skuteczna polityka wspierania małych i średnich przedsiębiorstw na poziomie samorządu, która polegać będzie między innymi na pomocy w dostosowywaniu się producentów do norm, standardów, systemów zarządzania jakością, środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy (ISO), zarządzania przez jakość (TQM) przyjętych w Unii Europejskiej,

Obszar rozwoju: Infrastruktura techniczna

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności transportowej oraz wewnętrznej spójności regionu
2. Prawidłowa gospodarka wodna i sprawny system infrastruktury technicznej przeciwpowodziowej i melioracyjnej

Powyższy cel operacyjny, dotyczy bezpośrednio Dobrego Miasta oraz powiatu olsztyńskiego. Powinien być osiągnięty za pomocą:

- *tworzenia sprawnie działającego systemu regulującego stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe,*

- *modernizacji i unowocześnienia urządzeń osłony przeciwpowodziowej,*
- *modernizacji i rozbudowy istniejących urządzeń melioracyjnych.*

3. Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

Obszar rozwoju: Restrukturyzacja obszarów wiejskich

Cele operacyjne:

1. Dobrze funkcjonujące i efektywnie produkujące gospodarstwa rolne
2. Rozwinięta infrastruktura techniczna na terenach wiejskich
3. Podniesienie poziomu wykształcenia
4. Racjonalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego regionu

Obszar rozwoju: Rozwój turystyki

Cele operacyjne:

1. Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu
2. Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce

Obszar rozwoju: Środowisko przyrodnicze

Cele operacyjne:

1. Wykorzystanie współpracy międzynarodowej dla ochrony środowiska
2. Dobry stan i jakość wód
3. Poprawa jakości i ochrony powierzchni ziemi
4. Poprawa jakości i ochrona powietrza
5. Hałas w normie
6. Zachowane walory krajobrazowe
7. Monitoring środowiska
8. Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa – właściwa edukacja ekologiczna

4.1.4 Uwarunkowania wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego

Naczelnym celem polityki zagospodarowania przestrzennego prowadzonej przez samorząd województwa jest kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa sprzyjającej zrównoważonemu wykorzystaniu cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem właściwości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Województwa Warmińsko – Mazurskiego wymienia między innymi wśród celów generalnych zagospodarowania przestrzennego województwa:

- Kształtowanie struktur przestrzennych województwa zapewniających spójność regionu i likwidację dysproporcji rozwoju społeczno – gospodarczego, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju;
- Podnoszenie konkurencyjności, innowacyjności i atrakcyjności regionu;
- Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Natomiast za naczelne zasady gospodarowania przestrzenią w „Planie...” uznaje się:

- utrzymanie w rozwoju zrównoważonym środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego poprzez zastosowanie właściwej skali i stopnia koncentracji zagospodarowania przestrzeni;
- wielofunkcyjny rozwój struktur przestrzennych zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich;
- nadrzędność rozwoju jakościowego nad ilościowym we wszystkich aspektach zagospodarowania przestrzennego.

W pracach nad Programem ochrony środowiska wykorzystano zapisy dokonane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko - Mazurskiego, a zwłaszcza celów i kierunków działania oraz konkretnych zadań dotyczących polityki przestrzennej w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, infrastruktury systemu transportowego oraz infrastruktury technicznej ochrony środowiska.

4.1.5 Założenia ochrony środowiska dla powiatu olsztyńskiego

Naczelną zasadą przyjętą w Programie ochrony środowiska dla powiatu olsztyńskiego jest zasada zrównoważonego rozwoju umożliwiającą lepsze zagospodarowanie istniejącego potencjału powiatu (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy).

Cele główne i szczegółowe dla powiatu olsztyńskiego:

ü Zasoby i stan środowiska przyrodniczego:

- Cel 1 – Wysokie walory krajobrazowe
- Cel 2 – Skuteczna ochrona przyrody
- Cel 3 – Bogactwo florystyczne i faunistyczne powiatu
- Cel 4 – Równowaga gatunkowa
- Cel 5 – Lasy dostosowanie do potrzeb i możliwości środowiska
- Cel 6 – Jakość gleb powyżej lub na poziomie wymaganych standardów
- Cel 7 – Eksploatacja kopalin zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju
- Cel 8 – Racjonalne zużycie wody, minerałów i energii
- Cel 9 – Udział energii z odnawialnych zasobów energetycznych do co najmniej 7,5 % w 2010 r., a 3,6 % w roku 2006

ü Poprawa jakości środowiska:

- Cel 1 – Dobry stan wód
- Cel 2 – Sprawny system osłony przeciwpowodziowej
- Cel 3 – Czyste powietrze
- Cel 4 – Dobry klimat akustyczny
- Cel 5 – Ograniczanie zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady
- Cel 6 – Sprawny system ochrony środowiska przed awariami
- Cel 7 – Sprawny system kontroli dystrybucji, składowania i stosowania chemikaliów w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska
- Cel 8 – Poziomy pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych

ü Edukacja ekologiczna w powiecie.

- Cel 1 – Skuteczna edukacja ekologiczna i wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa

4.1.6 Najważniejsze akty prawne w zakresie ochrony środowiska

Podstawowymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony środowiska są następujące ustawy:

- Ø Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001. 62. 627 z późniejszymi zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. 2001.99.1079 ze zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. 95.16.78);
- Ø Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity D.U. 2000.56.679 z późniejszymi zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2001.115. z późniejszymi zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U.94.27.96 z późniejszymi zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2001.72.747 z późniejszymi zmianami);
- Ø Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U.2001.62.628 z późniejszymi zmianami).

5. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRE MIASTO DO 2011 ROKU

Naczelną zasadą przyjętą w Programie ochrony środowiska dla gminy Dobre Miasto jest zasada zrównoważonego rozwoju umożliwiająca lepsze zagospodarowanie istniejącego potencjału gminy (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy).

Na podstawie kompleksowego raportu o stanie środowiska oraz źródłach jego przekształcenia i zagrożenia przedstawiono poniżej propozycję działań programowych umożliwiających spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez koordynację działań w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Daje to możliwość planowania przyszłości gminy w perspektywie kilkunastu lat i umożliwia aktywizację społeczeństwa gminy - zwiększenie inicjatywy i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych.

Cele i działania proponowane w programie ochrony środowiska powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy Dobre Miasto.

5.1 Gminne limity racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska

W związku z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i koniecznością ograniczenia wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska ustalone zostały limity krajowe (do osiągnięcia do 2010 roku), przedstawione w "II Polityce ekologicznej państwa. Limity te nie zostały zmienione w "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 - 2010". W skali kraju są one następujące:

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle),
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i o 25% w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- pełna likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego - również o 30%,
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z 1990 r.

Z uwagi na brak podstaw planistycznych nie można obecnie dokonać podziału limitów krajowych na regionalne. Dlatego też, dla gminy Dobre Miasto założono realizację polityki długoterminowej, sprzyjającej osiągnięciu wymienionych w limitach krajowych działań i ograniczania emisji

zanieczyszczeń, natomiast szczegółowe wytyczne przyjęto jedynie dla gospodarki odpadami, zgodnie ze sporządzonym Planem gospodarki odpadami.

5.2 Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla gminy Dobre Miasto

Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla gminy Dobre Miasto sformułowano następująco:

Zrównoważony rozwój gminy DOBRE MIASTO, regionu i jego mieszkańców

5.3 Priorytety ekologiczne

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska na terenie gminy wymusiła wyznaczenie celów strategicznych, długo i krótkoterminowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w najbliższej przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie gminy. Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska.

Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie gminy Dobre Miasto na lata 2006 – 2008 przeprowadzono przy zastosowaniu następujących kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

Kryteria o charakterze organizacyjnym

- wymiar przedsięwzięcia (ponadlokalny i publiczny),
- zaawansowanie przedsięwzięcia w realizacji,
- konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych,
- zabezpieczenia środków na realizację lub o możliwość uzyskania dodatkowych zewnętrznych środków finansowych (z Unii Europejskiej z innych źródeł zagranicznych lub krajowych),
- efektywność ekonomiczna przedsięwzięcia,
- znaczenie przedsięwzięcia w skali regionalnej,
- spełnianie wymogów zrównoważonego rozwoju - zgodność przedsięwzięcia dla rozwoju gospodarczego gminy.

Kryteria o charakterze środowiskowym

- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi,
- zgodność z celami ekologicznymi i zasadniczymi kierunkami zadań wynikających ze Strategii rozwoju,
- zgodność z celami i priorytetami ekologicznymi określonymi w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010”,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- skala dysproporcji pomiędzy aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem wymagany przez prawo,
- skala efektywności ekologicznej przedsięwzięcia (efekt planowany, tempo jego osiągnięcia),
- wieloaspektowość efektów ekonomicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska),

- w odniesieniu do gospodarki odpadami istotnym kryterium była zgodność proponowanych zadań z wymogami kształtowania nowoczesnej gospodarki odpadami poprzez priorytetowe traktowanie tworzenia systemów, działań w zakresie zbiórki i transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Priorytety ekologiczne dla gminy Dobre Miasto

Kierując się podanymi powyżej kryteriami, wyznaczono następujące główne i szczegółowe cele dla gminy Dobre Miasto z zakresu ochrony środowiska:

Cel główny: Zasoby i stan środowiska przyrodniczego:

Cele szczegółowe:

Cel 1 – Wysokie walory krajobrazowe

Cel 2 – Skuteczna ochrona przyrody

Cel 3 – Bogactwo florystyczne i faunistyczne powiatu

Cel 4 – Równowaga gatunkowa

Cel 5 – Lasy dostosowanie do potrzeb i możliwości środowiska

Cel 6 – Jakość gleb powyżej lub na poziomie wymaganych standardów

Cel 7 – Eksploatacja kopalin zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju

Cel 8 – Udział energii z odnawialnych zasobów energetycznych do co najmniej 7,5 % w 2010 r., a 3,6 % w roku 2006

Cel główny: Poprawa jakości środowiska:

Cele szczegółowe:

Cel 1 – Dobry stan wód

Cel 2 – Sprawny system osłony przeciwpowodziowej

Cel 3 – Czyste powietrze

Cel 4 – Dobry klimat akustyczny

Cel 5 – Ograniczanie zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady

Cel 6 – Sprawny system ochrony środowiska przed awariami

Cel 7 – Sprawny system kontroli dystrybucji, składowania i stosowania chemikaliów w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska

Cel główny: Edukacja ekologiczna w gminie.

Cel szczegółowy:

Cel 1 – Skuteczna edukacja ekologiczna i wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa

Są to elementy, co do których w pierwszym rzędzie winny być podjęte działania zmierzające do poprawy aktualnego stanu środowiska. Istotnym elementem wpływającym na stan środowiska jest też racjonalna gospodarka odpadami. Problematyka ta została szerzej opisana w równoległe opracowanym „Planie gospodarki odpadami dla gminy Dobre Miasto na lata 2006-2015”.

6. OKRESLENIE CELÓW GŁÓWNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1 Zasoby i stan środowiska przyrodniczego

Cel 1 – Wysokie walory krajobrazowe

Cel 2 – Skuteczna ochrona przyrody

Cel 3 – Bogactwo florystyczne i faunistyczne gminy

Cel 4 – Równowaga gatunkowa

Działania:

- ▼ uwzględnienie w planowaniu przestrzennym zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej;
- ▼ wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo proekologicznych form gospodarowania:
 - § ekologicznego i zintegrowanego,
 - § rozwój eko- i agroturystyki;
- ▼ wyznaczenie korytarzy ekologicznych i właściwe ich zagospodarowanie:
 - § zalesianie i zadrzewianie,
 - § tworzenie korytarzy łączących jeziora, w oparciu o ekosystemy bagienne i drobne zbiorniki wodne,
 - § budowę przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych i przepraw na rzekach, w miejscach gdzie jest to konieczne;
- ▼ opracowywanie programu tworzenia obszarów zieleni i zadrzewień,
- ▼ renaturyzacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno – błotnych i rzecznych,
- ▼ zwiększenie udziału terenów pokrytych trwałą roślinnością, szczególnie w zlewniach bezpośrednich jezior,
- ▼ respektowanie potrzeb ochrony krajobrazu podczas prowadzenia inwestycji liniowych,
- ▼ ochrona obszarów naturalnej retencji i dolin rzecznych, powiększanie i odtwarzanie śródpolnych zadrzewień, zakrzewień i drobnych zbiorników wodnych,
- ▼ minimalizowanie skutków antropopresji poprzez uwzględnianie ochrony walorów szaty roślinnej i świata zwierzęcego w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach lokalizacyjnych,
- ▼ stosowanie oraz wspieranie czynnej ochrony rzadkich oraz zagrożonych gatunków zwierząt poprzez:
 - § budowę i ochronę miejsc lęgowych,
 - § odtworzenie i utrzymywanie siedlisk (ptaków wodno – błotnych),
 - § stała redukcja niektórych drapieżników szczególnie w cennych ostojach,
- ▼ uwzględnienie ochrony jezior i rzek oraz ich obrzeży w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wprowadzenie zakazu poruszania się łodzi motorowych i skuterów wodnych na wybranych jeziorach,
- ▼ ochrona stanu śródpolnych remiz, oczek wodnych, torfowisk i bagien,
- ▼ wykorzystanie programów rolno – środowiskowych jako instrumentu ochrony cennych gatunków na terenach rolniczych.

Cel 5 – Lasy dostosowanie do potrzeb i możliwości środowiska

Gminę Dobre Miasto cechuje wysoka lesistość ok. 33% ogólnej powierzchni gminy. Największym kompleksem na terenie gminy jest kompleks Lasów Wichrowskich o ciągłej powierzchni ponad 7 tys. ha – w tym część po za terenem gminy. Oprócz nich występują kompleksy 100 – 500 ha zwłaszcza wokół jeziora Limajno oraz liczne kompleksy kilkudziesięciu i kilkuhektarowe – szczególnie w części południowo – zachodniej i zachodniej. Bardzo licznie występują śródpolne kępy (na pograniczu kwalifikacyjnym lasów i zadrzewień), szczególnie wzdłuż naturalnych cieków płynących w wąwozach.

Pozycję dominującą zajmują drzewostany iglaste. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Udział gatunkowy jest następujący: sosna – 63%, świerk – 14%, brzoza – 9%, dąb – 7%, olcha - 6%, inne – 1%.

Działania:

- ▼ zalesianie gruntów;
- ▼ zalesienie gruntów (zwłaszcza marginalnych) w zlewniach jezior, obszarach wododziałowych zagrożonych erozją, obszarach źródłiskowych, terenach zbiorników wód podziemnych bez izolacji,
- ▼ ochrona i powiększenie biologicznej różnorodności lasów, w tym genetycznej i gatunkowej,
- ▼ zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych,
- ▼ intensyfikacja działań na rzecz wykorzystanie lasów do rozwoju edukacji ekologicznej społeczeństwa,
- ▼ wykorzystanie walorów lasów do rozwoju ekoturystyki przy zachowaniu zasad ich ochrony
- ▼ wytypowanie obszarów leśnych o wysokich walorach poznawczych oraz budowa i utrzymanie infrastruktury służącej celom poznawczo – dydaktycznym i turystycznym,

Cel 6 – Jakość gleb powyżej lub na poziomie wymaganych standardów

Na terenie gminy Dobre Miasto istnieje możliwość rozwoju intensywnej gospodarki rolnej ze względu na przewagę gleb wysoko urodzajnych. Są to gleby brunatne głównie III klasy bonitacyjnej. Największe obszary tych gleb występują w części zachodniej gminy oraz w okolicach wsi Piotraszewo, Cerkiewnik, Stary Dwór. Gleby słabe, piaszczyste V i VI klasy bonitacyjnej występują głównie w południowej części gminy w rejonie wsi Kabikiejmy, Barcikowo, Knopin, Podleśna, Międzylesie i w części północnej w okolicy wsi Smolajny, Prasłity.

Działania:

- ▼ upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
- ▼ podjęcie działań zmniejszających poziom zakwaszenia gleb,
- ▼ przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzenie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych,
- ▼ wykonywanie i utrzymywanie urządzeń melioracyjnych z zachowaniem zróżnicowanych biocenoz, w ścisłym dostosowaniu do właściwości przyrodniczo – rolniczych gleb,
- ▼ zakaz lokalizacji nowych form zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarach cennych przyrodniczo oraz terenach zbiorników wód podziemnych bez izolacji.

Cel 7 – Eksploatacja kopalin zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju

Plan przestrzennego zagospodarowania gminy w którym ważną rolę odgrywa rolnictwo, leśnictwo i turystyka, w dużym stopniu ogranicza ten teren jako obszar rozwoju kopalnictwa surowców mineralnych.

Istnieje możliwość podjęcia eksploatacji udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego Barcikowo. Złoża kredy jeziornej o zasobach szacunkowych: Stary Dwór i Barcikowo są niewielkie i nadają się do wykorzystania tylko na potrzeby lokalne. Nie przewiduje się natomiast eksploatacji udokumentowanego złoża kredy jeziornej Cerkiewnik z uwagi na jego lokalizację w strefie ochrony środowiska przyrodniczego rz. Łyny i wykorzystywanie tego terenu jako łąki i pastwiska.

Na terenie gminy złoża nie są eksploatowane. Eksploatowane od 1978r. złożo kruszywa naturalnego Barcikowo zostało zaniechane w 1993 r., z przyczyn ekonomicznych. Niektóre wyrobiska poeksploatacyjne zostały wykorzystane na „dzikie” śmietniska.

Zarejestrowano na terenie gminy 8 odkrywek piasku ze żwirem w których od lat miejscowa ludność okresowo, dorywczo eksploatuje niewielkie ilości surowca na własne potrzeby. Część odsłoneń jest już od dawna zaniechana i częściowo zarośnięta. Należy zadbać by wyrobiska nie były miejscem gromadzenia odpadów.

Złożo perspektywiczne kredy jeziornej Barcikowo należy zakwalifikować jako złożo częściowo kolizyjne z uwagi na lokalizację w obszarze chronionego krajobrazu. Udokumentowane w kat. C₂ złożo kredy jeziornej Cerkiewnik należy zakwalifikować jako kolizyjne z uwagi na lokalizację w strefie ochrony środowiska przyrodniczego rzeki i brak zgody na zmianę użytkowania (łąki, pastwiska) przez właścicieli gruntów.

Za kształtowanie polityki ochrony złóż i kopalin oraz gospodarowanie tymi zasobami są Minister Środowiska, wojewodowie i starostowie. Obecnie, najistotniejszym zadaniem w przypadku złóż eksploatowanych jest maksymalne wykorzystanie kopalin w granicach udokumentowania, a następnie zgodna z zasadami ochrony środowiska rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych, w celu przywrócenia pierwotnej wartości terenu.

Zasady korzystania z kopalin uregulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku *Prawo geologiczne i górnicze* (z późniejszymi zmianami). Ustawa ujmuje zagadnienia związane z własnością kopalin, użytkowaniem oraz koncesjonowaniem. Ponadto, ujęta jest również ochrona środowiska, w tym złóż kopalin i wód podziemnych, w związku z wykonywaniem prac geologicznych i wydobywaniem kopalin.

Obowiązek rekultywacji spoczywa na użytkowniku złoża. Obowiązek ten musi zostać wypełniony w ciągu 5 lat od zakończenia działalności wydobywczej. Rolą organów administracji publicznej jest określenie warunków prowadzenia takiej działalności, jej zakończenia i rozliczenia. Tam, gdzie jest to możliwe, preferować się będzie wodno - leśny kierunek rekultywacji z przeznaczaniem na cele rekreacyjne. Należy podjąć ścisłą współpracę z użytkownikami złoża w celu takiego prowadzenia eksploatacji, aby docelowo uzyskać od razu atrakcyjny teren (akwen) rekreacyjny. W przypadku, gdy nie jest możliwe wskazanie przedsiębiorcy, który wydobywał złożo, bądź jego następcy prawnego, obowiązek rekultywacji ciąży na budżecie państwa i działającym w jego imieniu ministrze właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Kompetencje i zadania gminy w zakresie gospodarki i ochrony kopalin są następujące:

- uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych w granicach ich projektowanych stref ochronnych,
- sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego (uchwała),
- możliwość odstąpienia od sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego dla kopalin pospolitych (decyzja),
- uzgodnienie planu ruchu likwidowanego zakładu górniczego (postanowienie)

- ponoszenie 50% kosztów sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego

Działania:

- ▼ ochrona terenów szczególnie cennych przyrodniczo przed eksploatacją kopalin.

Cel 8 – Udział energii z odnawialnych zasobów energetycznych do co najmniej 7,5% w 2010 r., a 3,6 % w roku 2006.

Obecnie wykorzystanie energii odnawialnej w Unii Europejskiej kształtuje się na poziomie 6 %. Planuje się wzrost tego udziału do 12% w perspektywie roku 2010. W Polsce zakłada się, że w 2010 roku udział zużycia energii odnawialnej będzie na poziomie 7,5 % (wynika to z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła).

Na terenie gminy istnieją duże możliwości szerszego wykorzystania energii odnawialnej. Możliwe jest także stosowanie w szerokim zakresie metod przetwarzania energii biomasy (np. słomy, drewna) na energię użyteczną, głównie ciepłą (kotły opalane biomasą), a także wykorzystania energii geotermalnej. Możliwe byłoby wykorzystanie energii słonecznej poprzez instalację baterii słonecznych. Do celów energetycznych może być również wykorzystywany gaz powstający w wyniku fermentacji metanowej osadów ściekowych oraz gaz wysypiskowy. Duże znaczenie ma wykorzystanie energii wiatrowej i wodnej.

Działania:

- ▼ prowadzenie działań promocyjnych i doradczych związanych z wdrażaniem pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł,
- ▼ budowa instalacji umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

6.2 Poprawa jakości środowiska

Cel 1 – Dobry stan wód

Jakość wód płynących przez teren gminy jest zła. Rzeka **Łyna** badana była w 2003 r. Na terenie gminy Dobre Miasto zlokalizowane są dwa przekroje pomiarowo – kontrolne: powyżej Dobrego Miasta w Knopinie i poniżej Dobrego Miasta w Kosyniu. Na terenie gminy rzeka Łyna jest odbiornikiem ścieków z trzech oczyszczalni Zakładu Usług Wodnych Spółka z o.o. w Dobrym Mieście. Łyna objęta jest monitoringiem w roku obecnym.

TABELA NR 10
Klasyfikacja wód rzeki Łyny w latach 1998 – 2003

Lp.	Rok badań	Lokalizacja przekroju	Km biegu rzeki	Ocena fizykochemiczna	Wskaźniki decydujące o ocenie fizykochemicznej	Ocena sanitarna	Saprobowość sestonu	Ocena ogólna
1.	1998 2000 2003	Powyżej Dobrego Miasta, Knopin	185,8	NON NON NON	NO ₂ NO ₂ NO ₂	NON NON NON	II II II	NON NON NON
2.	1998 2000 2003	Poniżej Dobrego Miasta, Kosyń	177,0	NON NON NON	NO ₂ NO ₂ NO ₂ , P _{og.}	NON NON NON	III II III	NON NON NON

Źródło: „Informacje o stanie środowiska oraz działalności inspekcyjnej WIOŚ w obszarze gminy Dobre Miasto” – WIOŚ Olsztyn 2006r.

Rzeka Kirsna była objęta monitoringiem w 2003 r. Nie była wówczas odbiornikiem ścieków. W latach 2002 – 2003 trwała budowa oczyszczalni ścieków w Jesionowie.

TABELA NR 11
Klasyfikacja wód rzeki Kirsny w 2003 r.

Lp.	Rok badań	Lokalizacja przekroju	Km biegu rzeki	Ocena fizykochemiczna	Wskaźniki decydujące o ocenie fizykochemicznej	Ocena sanitarna	Saprobowość sestonu	Ocena ogólna
1.	2003	Powyżej ujścia do Łyny, Smolajny	0,4	III	P _{og.}	III	II	III

Źródło: „Informacje o stanie środowiska oraz działalności inspekcyjnej WIOŚ w obszarze gminy Dobre Miasto” – WIOŚ Olsztyn 2006r.

Jezioro Limajno objęte było monitoringiem w 2005 r. Zespół cech morfometryczno – zlewniowych wskazuje na umiarkowaną podatność zbiornika na degradację. Ocena ogólna pozwala zaliczyć wody jeziora do II klasy czystości. Najmniej korzystne, pozaklasowe są wskaźniki: średnie nasycenie hypolimnionu tlenem, fosforany w warstwie nadennej latem i przewodność elektrolityczna właściwa; najbardziej korzystne to: BZT₅ oraz fosfor całkowity, azot mineralny i azot całkowity w warstwie powierzchniowej.

Występowanie wód zwykłych (o mineralizacji do 500 mg/dm³, twardych i średnietwardych) stwierdzono w warstwach wodonośnych utworów czwarto i trzeciorzędowych. Jakość wód jest zróżnicowana. Dominują wody średniej jakości, które wymagają nieskomplikowanego uzdatniania ze względu na ponadnormatywne zawartości związków żelaza i manganu. Lokalnie, w rejonie \dobrego Miasta występują wody gorsze, wymagające skomplikowanego uzdatniania (związki żelaza, manganu i wysoka twardość wody).

W utworach kredy górnej (na głębokości ok. 600 m), istnieje możliwość wystąpienia wód zmineralizowanych - ponad 2 mg/dm³.

Długofalowym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód, tak pod względem jakościowym jak i ilościowym oraz dotrzymywanie normatywnych wymagań dla ścieków i innych zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska wodnego. Działania z tego zakresu zdeterminowane są zobowiązaniami akcesyjnymi Polski. Sektor ochrony jakości wód związany z gospodarką wodno – ściekową jest najbardziej rozwiniętym elementem polityki środowiskowej w Unii Europejskiej, stąd też wdrażanie

postanowień poszczególnych dyrektyw i rozporządzeń (ujętych w Prawie wodnym i Prawie ochrony środowiska) jest największym wyzwaniem (także finansowym) dla władz samorządowych.

Dla gminy Dobrze Miasto najistotniejsze będzie spełnienie wymagań dyrektyw dotyczących:

- oczyszczania ścieków komunalnych – Dyrektywa 91/271/EWG
- ochrony wód przed zanieczyszczeniami – Dyrektywa 91/676/EWG (tzw. azotanowa, okres dostosowawczy do 2008 r.)
- standardów jakości wód – Dyrektywa 75/440/EWG (jakość wód powierzchniowych będących źródłem wody pitnej), Dyrektywa 76/160/EWG (normy dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych), Dyrektywa 78/659/EWG (jakość wód niezbędna dla ryb), Dyrektywa 79/923/EWG (jakość wód niezbędna dla skorupiaków), Dyrektywa 98/83/EC (jakość wód do picia)

Analiza aktualnego stanu środowiska gminy wykazała, że priorytetowym zadaniem w zakresie ochrony środowiska będzie poprawa jakości wód powierzchniowych. Zanieczyszczenie wód rzek oraz jezior ma w dużej mierze charakter allochtoniczny, dlatego dla osiągnięcia tego celu konieczne będzie podjęcie szerokiej współpracy regionalnej z jednostkami położonymi na obszarze zlewni wód powierzchniowych.

W działaniach długoterminowych gmina będzie zwracała szczególną uwagę na dalszą poprawę gospodarki wodno-ściekowej, ze szczególnym naciskiem na uporządkowanie systemu oczyszczania i odprowadzania ścieków. Docelowo planuje się objęcie systemem kanalizacji i wodociągów całego obszaru gminy.

Do roku 2011 przewiduje w odniesieniu do gospodarki wodnej całkowitą likwidację zrzutu ścieków nieoczyszczonych z terenu gminy, ochronę wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników tych wód oraz współpracę z gminami sąsiednimi w celu ograniczenia zanieczyszczeń doprowadzanych do wspólnych cieków wodnych.

Nie przewiduje się, by w perspektywie do roku 2011 poprawiła się jakość głównych wód na terenie gminy, z uwagi na liczne źródła zanieczyszczeń poza jej granicami.

Wynegocjowane przez Polskę okresy przejściowe z zakresie gospodarki wodno – ściekowej w zakresie dyrektywy Rady 91/271/Eec i prawa wodnego zakładają, że w do roku 2010 aglomeracje o liczbie RLM powyżej 15 000 wyposażone będą w sieci kanalizacyjne zakończone oczyszczalniami ścieków. Na terenie gminy nie ma obecnie takich aglomeracji. Aglomeracje o RLM od 2 000 do 15 000 powinny być wyposażone w sieć kanalizacyjną do roku 2015 – obowiązywać to będzie wszystkie gminy powiatu olsztyńskiego.

Zwiększona zostanie skuteczność ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem poprzez ograniczenie przenikania ich z powierzchni terenu oraz ochronę miejsc szczególnie wrażliwych (ustanawianie stref ochronnych, likwidacja nieczynnych ujęć wody, szczególnie nieeksploatowanych studni kopanych). Zadania te uwzględniane będą w planach zagospodarowania przestrzennego.

Działania:

- ▼ poprawa stosunków wodnych poprzez zmniejszenie nierównomierności przepływu cieków,
- ▼ właściwe zagospodarowanie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć wód,
- ▼ budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji poprzez:
 - § modernizację oczyszczalni nie spełniających norm jakościowych ścieków oczyszczonych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym,
 - § budowę systemów kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności na terenach zwodociągowanych,
 - § rozwiązanie gospodarki wodno – ściekowej na terenach wiejskich nie posiadających oczyszczalni,

- § budowę systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, w miejscowościach zwodociągowanych zwłaszcza w skupiskach zabudowy rekreacyjnej zlokalizowanej nad jeziorem Limajno,
- § wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowę systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,
- § budowę lokalnych oczyszczalni ścieków w zabudowie rozproszonej z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska,
- § rozbudowę gospodarki osadami ściekowymi na terenie gminy
- ▼ tworzenie wokół jeziora i rzek stref ochronnych, zagospodarowanych trwałą zielenią,
- ▼ zwiększenie lesistości oraz rozbudowa systemu małej retencji,
- ▼ renaturyzacja polegająca głównie na odtworzeniu mokradeł, zwiększeniu zadrzewień i lesistości oraz rozbudowie systemu małej retencji,
- ▼ rekultywacja i udrożnienie zdegradowanych i zanieczyszczonych systemów wodnych.

Cel 2 – Sprawny system osłony przeciwpowodziowej

Działania:

- ▼ budowa i modernizacja systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych,
- ▼ poprawa zdolności retencyjnych poprzez rozwijanie retencji naturalnej i budowę zbiorników retencyjnych.

Cel 3 – Czyste powietrze

Teren gminy Dobre Miasto nie był objęty badaniami monitoringowymi jakości powietrza atmosferycznego. Pomiary wykonane na terenie powiatu olsztyńskiego pozwalają zakwalifikować obszar gminy do klasy A – stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają wartości dopuszczalnych. Jakość powietrza w znacznym stopniu oddziałuje na poziom życia. Obecnie w skali kraju do najważniejszych, niekorzystnych zjawisk wymuszających działanie w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem zalicza się:

- ü zanieczyszczenie środowiska substancjami niebezpiecznymi (metale ciężkie: kadm, ołów, rtęć, trwałe związki organiczne, drobne cząstki zawieszone),
- ü zakwaszenie gleb i wody na skutek emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i amoniaku,
- ü eutrofizację ekosystemów wodnych spowodowaną między innymi wymywaniem z powietrza związków azotu,
- ü zmniejszenie ochronnej warstwy ozonowej, powodujące zmiany klimatyczne, wywołane wzrostem zawartości w atmosferze dwutlenku węgla, metanu i tlenków azotu,
- ü wzrost stężenia ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery spowodowany przemianami fotochemicznymi w powietrzu, zanieczyszczonym między innymi tlenkami azotu oraz lotnymi związkami organicznymi,
- ü pogorszenie jakości powietrza w miastach.

Stopień zanieczyszczenia powietrza związany jest między innymi z wielkością zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery (zarówno ze źródeł naturalnych, jak i antropogenicznych). Zanieczyszczenia antropogeniczne związane są głównie z procesami spalania paliw stałych, płynnych i gazowych (elektrownie, elektrociepłownie, indywidualne paleniska, środki transportu). Zanieczyszczenia emitowane są również przez przemysł hutniczy i chemiczny (rafinerie, zakłady nawozów sztucznych) oraz rolnictwo (fermy hodowlane, rozpylanie nawozów i środków ochrony roślin).

Na terenie gminy Dobre Miasto najistotniejszym źródłem zanieczyszczeń powietrza są lokalne kotłownie i piece domowe, opalane węglem o często niskiej jakości. Paliwa stałe są i jeszcze przez długi okres czasu będą podstawowym nośnikiem energii (głównie ze względów ekonomicznych), wobec czego szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienia ograniczenia emisji zanieczyszczeń w procesie ich spalania, a więc na kierunki modernizacji samych źródeł ciepła, substytucję paliw, wprowadzenie nowych technik i technologii spalania, a także sprawdzone metody oczyszczania spalin i unieszkodliwianie odpadów paleniskowych.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń należy dążyć do zmiany w strukturze grzewczej gminy, jednakże jest to trudne z uwagi na duże koszty przedsięwzięć modernizacyjnych. Znaczną poprawę można uzyskać w wyniku prowadzenia edukacji ekologicznej mieszkańców, na temat szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, co obecnie jest częstą praktyką.

W późniejszym okresie należy zwrócić uwagę na możliwość wykorzystania czystych źródeł energii oraz źródeł odnawialnych. Do źródeł energetycznych o charakterze odnawialnym należy np. biomasa roślinna. Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyrębu i czyszczenia lasów. Perspektywicznie dodatkowym źródłem biomasy mogą być uprawy energetyczne wierzby krzewiastej prowadzone na nieużytkach i terenach niezagospodarowanych, wilgotnych czy zalewowych czy też słoma pszeniczna.

Emisja komunikacyjna jest najbardziej uciążliwa dla mieszkańców ulic położonych przy ruchliwych trasach komunikacyjnych i w gęstej zabudowie mieszkalnej. Nie jest obecnie możliwa zmiana organizacji ruchu dla najbardziej uciążliwych dróg w gminie (np. drogi krajowe i wojewódzkie), również wiele działań poprawiających stan powietrza jest niezależnych od władz gminnych (stan techniczny samochodów, jakość benzyny, płynność i organizacja jazdy, stan techniczny dróg). Na terenie gminy istotne znaczenie ma turystyka weekendowa, przyczyniająca się do zanieczyszczenia powietrza na terenach atrakcyjnych turystycznie. Z tego względu istotne jest promowanie turystyki rowerowej, budowa nowych ścieżek rowerowych, pieszych i konnych, a także organizacja tzw. dojazdów kombinowanych (dojazd do miejsca przeznaczenia środkami komunikacji zbiorowej, następnie możliwość wynajęcia roweru).

Źródłem zanieczyszczenia powietrza jest także działalność gospodarcza, szczególnie przemysł. W celu ograniczenia emisji przemysłowej podejmowane powinny być działania przez samych sprawców zanieczyszczeń, m.in. zainstalowanie urządzeń ochronnych, wdrożenie nowych technologii.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Przyjmuje się, że dla gminy najprostszą i najefektywniejszą metodą ochrony środowiska będzie racjonalizacja wytwarzania i użytkowania ciepła w wyniku bezpośredniego ograniczenia zużycia paliwa lub zmiany jego charakteru.

W działaniach na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń powietrza emitowanych przez gospodarkę ciepłą wyróżnić można dwa kierunki działań:

- *energooszczędność* poprzez termoizolacyjne modernizacje budynków mieszkalnych, publicznych i innych.

W pierwszej kolejności zadaniami tymi objąć należy bloki mieszkalne zbudowane z wielkiej płyty. Nie bez znaczenia będzie dokonana przy tej okazji poprawa estetyki tych budynków dzięki wymianie okien i drzwi oraz zmianie elewacji. W przedsięwzięciach termoizolacyjnych, realizowanych przez gminę, spółdzielnie mieszkaniowe i właścicieli budynków, współudział (w tym finansowy) mógłby mieć także powiat.

- *modernizacja systemów ogrzewania* – szczególnie małych kotłowni oraz indywidualnych palenisk domowych.

Zadanie to będzie realizowane głównie przez właścicieli budynków, także dla podwyższenia komfortu i uzyskania odczuwalnych oszczędności finansowych. Nie sposób tu jednak wskazać określone rozwiązania, gdyż w gospodarce ciepłej duże znaczenie mają uwarunkowania rynkowe. Rozwój centralnych systemów na większą skalę, poza miastami, nie ma raczej przyszłości. Z kolei sens gazyfikacji całych gmin stoi pod znakiem zapytania w kontekście jego wysokiej ceny.

Działania:

- ▼ likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej,
- ▼ zamiana kotłowni węglowych na mniej obciążające atmosferę,
- ▼ instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych,
- ▼ termomodernizacja budynków,
- ▼ dalsza gazyfikacja gminy,
- ▼ stworzenie zachęt ekonomicznych do stosowania źródeł energii odnawialnej oraz paliw niskoemisyjnych (np. zwolnienia podatkowe),
- ▼ ograniczenie emisji ze środków transportu,
- ▼ stosowanie form transportu mało obciążającego powietrze atmosferyczne poprzez usprawnienie systemu komunikacyjnego (obwodnice, zielona fala, komunikacja publiczna, modernizacja dróg),
- ▼ opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.

Cel 4 – Dobry klimat akustyczny

W 2005 r. WIOŚ w Olsztynie przeprowadził kontrolę w zakładzie „Multi Las” Sp. z o.o. Podczas kontroli dokonano pomiarów dźwięku przenikającego do środowiska, nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Odczuwany jest przez ich mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na środowisko i samopoczucie. Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno - naczyniowym.

Hałasem nazywa się każdy dźwięk, który w danych warunkach jest określony jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający, niezależnie od jego parametrów fizycznych. Odczucie hałasu jest więc bardzo subiektywne i zależy od wrażliwości słuchowej poszczególnych jednostek. Zespół zjawisk akustycznych zachodzących w środowisku, określony za pomocą parametrów akustycznych czasu i przestrzeni nazywa się umownie klimatem akustycznym środowiska zewnętrznego. Uciążliwość hałasu dla organizmu zależy od natężenia dźwięku, jego częstotliwości i czasu trwania.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas komunikacyjny

Do najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 75-90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 67 dB w porze nocnej i do 75 dB w porze dziennej.

Hałas osiedlowy i mieszkaniowy

Szacuje się, że w skali kraju aż 25% mieszkańców jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach występujący w wyniku stosowania „oszczędnych” materiałów i konstrukcji budowlanych. Hałas wewnątrz osiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów, głośną muzykę radiową. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, dźwigów, hydroforów, zsypów. Bardzo często powodem hałasu wewnątrz budynków mieszkalnych jest lokalizacja w pomieszczeniach piwnicznych lokali usługowych typu intrologatornie, pub czy dyskoteka. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30-40 dB, nocą 25-30 dB.

Podstawowym obowiązkiem jest inwentaryzacja miejsc, gdzie występują przekroczenia hałasu i dokładne rozpoznanie sytuacji akustycznej w gminie. Wiąże się do z wykonaniem badań uciążliwości akustycznej i docelowo opracowaniem mapy akustycznej uciążliwych miejsc w gminie. Konieczna jest również koordynacja działań (także policji) w celu badania pojazdów powodujących szczególnie hałas, a także systematyczne usprawnianie ruchu drogowego, budowę obwodnic tranzytowych, budowę nowych odcinków dróg i modernizację nawierzchni istniejących.

W planowaniu przestrzennym należy przyjąć zasadę stosowania natężenia hałasu jako jedno z kryteriów lokalizacji nowych inwestycji.

W miejscach szczególnie narażonych na hałas, zlokalizowanych w pobliżu gęstej zabudowy mieszkaniowej konieczne będzie zastosowanie środków zmniejszających negatywny wpływ hałasu, a więc budowa ekranów akustycznych lub zasadzenie pasów zwartej zieleni izolacyjnej (gęste krzewy i drzewa).

Przy modernizacji dróg i ulic należy zwrócić szczególną uwagę na dobór nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów. Zastosowanie cichych nawierzchni drogowych poprawi warunki akustyczne w środowisku zewnętrznym o około 5 dB. Nie zapewni to jednak warunków komfortu akustycznego w tych punktach, w których poziom dźwięku przed zastosowaniem działań ochronnych jest większy niż 65 dB w porze dziennej i 55 dB w porze nocnej. Jedyną dostępną metodą redukcji hałasu pozostaje wymiana okien na dźwiękoizolacyjne, które zapewnią, warunki komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń zamkniętych.

Działania:

- ▼ utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego,
- ▼ uwzględnienie w planach przestrzennego zagospodarowania ochrony przed hałasem stosownie do wymogów ustawy Prawo Ochrony Środowiska,
- ▼ wprowadzenie ograniczeń używania motorowych jednostek pływających na wodach powierzchniowych, jeżeli jest to konieczne dla zachowania warunków akustycznych,

- ▼ wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności tras – zielona fala), budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych,
- ▼ zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu.

Cel 5 – Ograniczanie zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady

Działania:

- ▼ przeciwdziałanie powstawaniu nowych nielegalnych składowisk oraz ograniczenie występowania odpadów rozproszonych (zaśmiecanie środowiska),
- ▼ ograniczenie ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności,
- ▼ dobre prawo oraz konsekwentna i skuteczna egzekucja przepisów prawa,
- ▼ optymalne zagospodarowanie odpadów.

Cel 6 – Sprawny system ochrony środowiska przed awariami

Cel 7 – Sprawny system kontroli dystrybucji, składowania i stosowania chemikaliów w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska

Działania:

- ▼ doposażenie jednostek ratowniczo – gaśniczych w specjalistyczny sprzęt do likwidacji skutków awarii.

6.3 Edukacja ekologiczna

Cel 1 – Skuteczna edukacja ekologiczna i wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa

Działania:

- ▼ wspomaganie istniejącej Izby Edukacji Przyrodniczo – Leśnej Nadleśnictwa Wichrowo oraz w zależności od potrzeb tworzenie nowych ośrodków edukacji ekologicznej tego typu,
- ▼ współpraca z Nadleśnictwami w zakresie edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa,
- ▼ realizacja programów edukacji ekologicznej od przedszkola poprzez wszystkie poziomy nauczania,
- ▼ organizacja imprez i festynów ekologicznych,
- ▼ prowadzenie działalności popularyzatorskiej i wydawniczej, wspierając akcje edukacyjne:
 - § wspieranie lub tworzenie systemu infrastruktury umożliwiającej poznawanie przyrody,
 - § rozszerzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo,
 - § wspieranie i promowanie pszczelarstwa, rolnictwa ekologicznego oraz eko- i agroturystyki.

7. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Program ochrony środowiska gminy Dobre Miasto na lata 2006 – 2010 stanowi podstawę do określenia zadań programu na lata 2006 – 2010, zestawionych w formie harmonogramu realizacji na podstawie:

- Ø wymogów wynikających z ustaw: Prawo wodne, ustawa o odpadach oraz innych przepisów prawnych dotyczących środowiska,
- Ø zapisów „Programu wykonawczego do II Polityki ekologicznej Państwa” i innych dokumentów rządowych,
- Ø programów powiatowych i innych materiałów określających pilne potrzeby likwidacji lub zmniejszenia zagrożeń dla środowiska.

Układ tematyczny harmonogramu odpowiada układowi programu ochrony środowiska na lata 2006 – 2010. Zawiera on cele oraz konieczne do ich realizacji zadania (przedsięwzięcia) ujęte w trzech częściach:

- I. Zasoby i stan środowiska, jego ochrona i racjonalne użytkowanie.
- II. Poprawa jakości środowiska.
- III. Edukacja ekologiczna.

Zadania przewidywane do realizacji w latach 2006 – 2010 związane będą głównie poprzez:

- § ochronę obszarów o najcenniejszych walorach przyrodniczo – krajobrazowych,
- § ochronę wód podziemnych i powierzchniowych,
- § poprawę jakości powietrza (ograniczenie emisji, gazyfikacja, paliwa ekologiczne, energia odnawialna),
- § eliminowanie uciążliwości hałasu,
- § rozwój edukacji ekologicznej społeczeństwa.

I. OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Cel 1. Wysokie walory krajobrazowe.

Cel 2. Skuteczna ochrona przyrody.

Cel 3. Bogactwo florystyczne i faunistyczne regionu.

Cel 4. Równowaga gatunkowa.

Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Jednostki realizujące	Szacowane nakłady (tys. zł)	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
I.1. Uwzględnienie w zagospodarowaniu przestrzennym zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej, w tym szaty roślinnej i świata zwierząt.		Zadanie ciągłe	Gmina	0,70	Budżet gminy
I.2 Wdrożenie na obszarach cennych przyrodniczo, proekologicznych form gospodarowania i dostosowanie sposobu użytkowania do określonych form, celów i przedmiotów ochrony.	Wspieranie form rolnictwa stosującego metody produkcji, które nie naruszają równowagi przyrodniczej, w tym rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego. Rozwój eko- i agroturystyki	Zadanie ciągłe	Gmina, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza, Urząd Marszałkowski, Wojewoda, Właściciele gruntów	51,7	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Środki własne właścicieli gruntów, WFOŚiGW, Środki budżetu województwa
I.3 Wykorzystanie programów rolno-środowiskowych, jako instrumentu ochrony cennych gatunków na terenach rolniczych, jak np.: utrzymanie niezmienionego krajobrazu w sąsiedztwie dużych kolonii bociana białego, ekstensywne wykorzystanie łąk zasiedlonych przez cietrzewie.		Zadanie ciągłe	Urząd Marszałkowski, Wojewoda, ODR, Właściciele gruntów, Gmina	3,45	Budżet Państwa, Fundusze UE, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Inne źródła
I.4 Renaturyzacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych szczególnie wodno-błotnych i rzecznych.		Zadanie ciągłe	Wojewoda, Lasy Państwowe, Gmina, Właściciele, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych RZGW	27,58	Budżet Państwa, Fundusze UE

I.5. Wyznaczenie korytarzy ekologicznych i właściwe ich zagospodarowanie.	Łączenie dużych kompleksów leśnych poprzez odpowiednie zalesianie i zadrzewianie.	Zadanie ciągłe	Wojewoda, Lasy Państwowe, Gmina, Właściciele gruntów	9,50	Środki własne LP, Budżet gminy, Środki właścicieli gruntów
I.6. Uwzględnianie ochrony jezior i rzek oraz ich obrzeży w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.		Zadanie ciągłe 2003-2006	Gmina	1,2	Budżet gminy
I.7. Opracowanie gminnego programu tworzenia obszarów zieleni i zadrzewień		2006 – 2010	Gmina	1,73	Budżet gminy
I.8. Zwiększenie udziału terenów pokrytych trwałą roślinnością, szczególnie w zlewniach bezpośrednich jezior	Uwzględnienie zadań w planie zagospodarowania przestrzennego	2006 – 2010	Gmina	0,95	Budżet gminy
I.9. Respektowanie potrzeb ochrony krajobrazu podczas prowadzenia inwestycji liniowych	Uwzględnienie zadań w planie zagospodarowania przestrzennego	2006 – 2010	Gmina, jednostki gospodarcze	b.d.	Budżet gminy, jednostki gosp.
I.10. Minimalizowanie skutków antropopresji poprzez uwzględnienie ochrony walorów szaty roślinnej i świata zwierząt w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach lokalizacyjnych		Zadanie ciągłe	Gmina	b.d.	Budżet gminy PFOŚiGW Inne środki
Cel 5. Lasy dostosowane do potrzeb i możliwości środowiska.					
I.11. Zalesienie ponad 25,9 tys. ha gruntów rolnych wyłączonych z użytkowania rolniczego.		2006	Wojewoda, Starostwa, Lasy Państwowe, Gmina, Właściciele gruntów	336,0	Budżet Państwa, NFOŚiGW, Środki własne LP, Środki właścicieli gruntów, Fundusze UE, AR i MR
I.12. Rozbudowa bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury leśnej.		Zadanie ciągłe	Lasy Państwowe, Właściciele lasów, Gmina	12,9	Środki własne LP, WFOŚiGW
I.13. Wytypowanie obszarów o wysokich walorach poznawczych oraz budowa i utrzymanie infrastruktury służącej celom poznawczo-dydaktycznym i turystycznym.		Zadanie ciągłe	Wojewoda, Lasy Państwowe, Gmina, Właściciele lasów	0,2	Budżet Wojewody, Środki LP, WFOŚiGW, Budżet gminy, Środki własne właścicieli lasów
Cel 6. Eksploatacja kopalin zgodna z zasadami rozwoju zrównoważonego.					

I.14. Ochrona terenów szczególnie cennych przyrodniczo przed eksploatacją kopalin.		Zadanie ciągłe	Wojewoda, Minister Środowiska, Gmina	1,1	Budżet Państwa, Budżet gminy
Cel 7. Udział energii z odnawialnych zasobów energetycznych co najmniej 7,5 % w roku 2010, a 3,6 % w roku 2006.					
I.15 Podjęcie działań na rzecz rozwoju energetyki odnawialnej.	Wprowadzenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego.	Zadanie ciągłe	Gmina	7,76	Budżet gminy
	Podjęcie działań promocyjnych i doradztwa związanych z wdrażaniem pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł.	Zadanie ciągłe	Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki Zarząd Województwa, Starostwa, Gmina		Budżet Państwa, Budżet samorządu województwa, Budżety Starostw, Budżet gminy
I.16. Budowa instalacji umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.		Zadanie ciągłe	Inwestorzy, Gmina	103,5	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Ekofundusz, Fundusze UE, Środki własne inwestorów
II. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA					
Cel 1. Dobry stan wód.					
II.1. Właściwe zagospodarowanie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć wód		Zadanie ciągłe	Gmina	1,55	NFOŚiGW, Inne środki, Budżet gminy
II.2. Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji.	Budowa kolektora sanitarnego i zewnętrznej sieci wodociągowej na trasie Urbanowo – Piotraszewo, budowa sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w m. Piotraszewo	2006 – 2007	Gmina	4 689,965	Budżet gminy Fundusze celowe, Ekofundusze, Fundusze UE, Kredyty
	Budowa infrastruktury technicznej: kanalizacji sanitarnej i deszczowej w miejscowości Głotowo	2006	Gmina	500,0	Budżet gminy, Fundusze celowe, Ekofundusze, Fundusze UE, Kredyty
	Budowa kanalizacji w miejscowości Smolajny	2007 – 2008	Gmina	2 040,0	Budżet gminy, Fundusze celowe, Ekofundusze, Fundusze UE, Kredyty

	Modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Kosyniu – budowa zakładu przerobu osadów ściekowych	2007 – 2010	Gmina	5 000,0	Budżet gminy, Fundusze celowe, Ekofundusze, Fundusze UE, Kredyty
	Budowa kanalizacji Podleśna - Jesionowo	2007 – 2008	Gmina	1 080,0	Budżet gminy, Fundusze celowe, Ekofundusze, Fundusze UE, Kredyty
II.3. Tworzenie wokół jezior i rzek stref ochronnych zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych.		Zadanie ciągłe	Gmina Właściciele gruntów RZGW	1,55	
II.4. Rekultywacja zdegradowanych systemów wodnych.		Zadanie ciągłe	Gmina	b.d.	Budżet Państwa, Fundusze UE, Fundusze celowe, Budżety gminne
II.5. Renaturyzacja polegająca głównie na odtworzeniu mokradeł, zwiększeniu zadrzewień i lesistości oraz rozbudowie systemu małej retencji.		2006 – 2010	Starostwa, Lasy Państwowe, Właściciele gruntów, Gmina	34,5	Środki własne samorządów, Fundusze UE, Fundusze celowe
Cel 2. Sprawny system osłony przeciwpowodziowej.					
II.6. Poprawa zdolności retencyjnych poprzez odpowiednie rozwijanie retencji naturalnej i budowę zbiorników retencyjnych.		Zadanie ciągłe 2006	Wojewoda, Gmina, Lasy Państwowe, RZGW Warszawa, Inwestorzy prywatni	370,7	Budżet Państwa, Fundusze celowe, Fundusze UE, Bank Światowy, Budżet gminy Ekofundusze, Środki własne inwestorów
Cel 3. Czyste powietrze.					
II.7. Ograniczenie emisji ze środków transportu.	Stosowanie form transportu miejskiego i pozamiejskiego (w tym publicznego) mało obciążającego powietrze atmosferyczne.	Zadanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa transportowe	b.d.	Środki własne przedsiębiorstw transportowych, Budżet gminy, Inne środki
II.8. Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.		2006	Gmina	b.d.	Budżet gminy Inne środki

II.9. Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej.		Zadanie ciągłe	Gmina, Użytkownicy	51,7	Budżet gminy, Fundusze UE, Ekofundusz, WFOŚ GW, Środki inwestorów
II.10. Zamiana kotłowni węglowych na mniej obciążające atmosferę.		Zadanie ciągłe	Użytkownicy, Gmina	206,9	Budżet gminy, Fundusze UE, Ekofundusz, WFOŚiGW, Środki inwestorów
II.11. Instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych.		Zadanie ciągłe	Gmina Użytkownicy	34,5	Fundusze UE, Fundusze celowe, Środki własne użytkowników inwestorów
II.12. Termomodernizacja budynków.		Zadanie ciągłe	Właściciele budynków, Gmina	215,5	Środki własne właścicieli, Fundusze celowe, BOŚ,
II.13. Stworzenie zachęt ekonomicznych do stosowania źródeł energii odnawialnej oraz paliw niskoemisyjnych.			Naczelne organy władzy ustawodawczej i wykonawczej RP, Gmina		Budżet państwa
II.14. Dalsza gazyfikacja gminy		Zadania ciągłe	Gmina, użytkownicy		b.d.
Cel 4. Dobry klimat akustyczny.					
II.15. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej.		Zadanie ciągłe	Gmina	1,55	Budżet gminy
II.16. Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności tras - zielona fala).		Zadanie ciągłe	Zarządy dróg, Gmina	b.d.	Środki Zarządów Dróg, Budżet gminy
II.17. Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych	Budowa ścieżki rowerowej Dobre Miasto - Knopin	Zadanie ciągłe	Gmina	879,128	Budżet gminy, Inne środki
II.18. Zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem drogowym i kolejowym (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zadrzewień, wymiana okien na dźwiękoszczelne).		Zadanie ciągłe	Zarządy dróg i kolei, Gmina	b.d.	Środki Zarządów Dróg, Fundusze celowe, Fundusze UE, Budżet gminy
Cel 5. Minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady – opisany w GPGO					

Cel 6. Sprawny system ochrony środowiska przed poważnymi awariami.					
Cel 7. Sprawny system pełnej kontroli dystrybucji, składowania i stosowania chemikaliów dla osiągnięcia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska.					
II.19. Doposażenie jednostek ratowniczo-gaśniczych w specjalistyczny sprzęt do likwidacji skutków awarii.		Zadanie ciągłe	Państwowa Straż Pożarna, Gmina, Starostwa	10,3	Budżet Państwa, Budżet Wojewody, WFOŚiGW, Inne środki
III. EDUKACJA EKOLOGICZNA					
Cel 1. Wysoka świadomość ekologiczna.					
Cel 2. Skuteczna edukacja ekologiczna.					
III.1. Wspomaganie istniejącej Izby Edukacji Przyrodniczo-Leśnej Nadleśnictwa Wichrowo oraz w zależności od potrzeb tworzenia nowych ośrodków edukacji ekologicznej i sali wykładowej		2006	Samorząd powiatu gmina	6,9	Budżet Starostwa, Budżet gminy, Inne środki
III.2. Realizacja programów edukacji ekologicznej od przedszkola poprzez wszystkie poziomy nauczania.	Wspieranie wyjazdów dzieci i młodzieży do wyspecjalizowanych ośrodków prowadzących zajęcia zgodnie z programami nauczania „zielone szkoły”.	Zadanie ciągłe	Starostwa, Gmina		Fundusze celowe, Budżet gminy
	Wspieranie szkolnych kół zainteresowań o tematyce ekologicznej.		Starostwa, Gmina		Fundusze celowe, Budżet gminy
	Wspieranie organizacji szkolnych i międzyszkolnych konkursów o tematyce ekologicznej.		Starostwa, Gmina		Fundusze celowe, Budżet gminy
III.3. Organizacja imprez i festynów ekologicznych.		Zadanie ciągłe	Gmina		Budżet gminy Sponsorzy
III.4. Działania wydawniczo-popularyzatorskie.		Zadanie ciągłe	Gmina		WFOŚ, Fundusze celowe, Fundusze UE, Sponsorzy

Źródło: „Program ochrony środowiska dla powiatu olsztyńskiego”, dane z Urzędu Miejskiego

Szczegółowy harmonogram realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska

Lp.	Nazwa Wnioskodawcy	Nazwa potencjalnego Beneficjenta	Nazwa przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia	Koszt poszczególnych zadań	Koszt całkowity	Zakładany czas realizacji przedsięwzięcia		Źródła finansowania					
							rozpoczęcie	zakończenie	środki własne	WF OŚi GW	PO liŚ	RP O	Inne	
					zł	zł			zł	zł	zł	zł	zł	zł
1	Gmina Dobrze Miasto	ZUW sp. zo.o.	Budowa kanalizacji w miejscowości Smolajny	Budowa kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej i grawitacyjnej Przepompownię główne – 4 szt.	1878990,31	1878990,31	2007	2008	281848,55	-	1597141,76	-	-	-
2	Gmina Dobrze Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa kanalizacji Podleśna - Jesionowo	Kompleksowe skanalizowanie obszaru miejscowości Podleśna i Jesionowo Szczegółowe rozwiązanie i określenie wykonawcy i dokumentacji technicznej	2300000	2300000	2007	2008	230000	115000	-	1955000	-	-

3	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa kolektora sanitarnego i zewnątrzne j sieci wodociągo wej na trasie Urbanowo- Piotraszew o	Długość wybudowan ej sieci wodociągów ej– 2.553 mb Stacja uzdatniani a wody – szt. 1 Długość wybudowa nej sieci kanalizacyj nej grawitacyjn ej– 2.733 mb Długość wybudowa nej sieci kanalizacyj nej ciśnieniow ej– 2.944 mb Długość wybudowa nych przykanalik ów – 129 mb Liczba wybudowa nych przykanalik ów – 45 szt. Liczba wybudowa nych przepompo wni zbiorniczych – 3 szt.	4689965	4689965	2007	2007	703495	-	-	3986470	-	-
4	Gmina Dobre Miasto	Gmina Dobre Miasto	Zagospoda rowanie turystyczne jeziora Limajno w miejscowoś ci Swobodna	Doprowad zenie kanalizacji i wody– opaska wokół jeziora utworzenie strefy parkingow ej i strefy rekreacyjn ej (ochrona dziedzictw a przyrodnic zego)	2500000	2500000	2007	2010	250000	125000	2125000	-	-	-

5	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa wodociągów w do- zabudowań kolonijnych	Doprowa- dzenie sieci wodociągo- wej do gospodarst- wa kolonijnych w miejscowo- ściach: Łęgno, Jesionowo, Głotowo, Mawry, Podleśna, Nowa Wieś Mała, Smolajny, Kabikiejny . Łączna długość sieci wodociągo- wej – 33,3 km	2000000	2000000	2008	2012	313000	72000	.	1615000	-	-
6	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowoś- ci Nowa Wieś Mała	Budowa kanalizacji grawitacyjn- o – tłocznej z przepompo- wniami	1200000	1200000	2007		120000	60000	.	1020000	-	-
7.	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Barcikowo – Stary Dwór	Budowa kanalizacji grawitacyjn- o – tłocznej z przepompo- wniami	4000000	4000000	2008	2010	400000	200000	.	3400000	-	-
8	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach: Międzyzylesie , Orzechowo , Łęgno, Bzowiec	Budowa kanalizacji grawitacyjn- o – tłocznej z przepompo- wniami wraz z budową oczyszczal- ni w Międzyzylesi u	6000000	6000000	2007	2011	600000	300000	.	5100000	-	-

9	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Przebudow a miejskiej sieci wodociągo wej	Moderniza cja istniejącej sieci wodociągo wej (ok. 50-letniej) wraz z wprowadz eniem monitoring u (ustalenie wielkości strat na sieci)	1000000	1000000	2008	2010	100000	50000	850000	.	-	-
10	Gmina Dobre Miasto	ZUW sp. z o.o.	Modernizac ja miejskiej oczyszczal ni ścieków	Budowa drugiego zbiornika radialnego oraz zakładu przeróbki osadów ściekowyc h	3000000	3000000	2008	2012	300000	150000	2550000	.	-	-
11	Gmina Dobre Miasto	Mieszka ńcy Gminy	Likwidacja azbestowyc h pokryć dachowych na terenie Gminy	Likwidacja azbestowy ch pokryć dachowych na mieniu gminnym i finansowa nie utyliczacji azbestu pochodząc ego z pozostałyc h zabudowa ń	1300000	1300000	2008	2009	200000	350000	750000			

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

8. MONITORING I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM, W TYM PROGRAMEM

Monitoring dostarcza informacji w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

§ monitoring jakości środowiska,

§ monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska.

W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian.

Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinna służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

8.1 *Monitoring stanu środowiska*

Monitoring - system kontroli stanu środowiska - jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

8.2 *Monitoring polityki ekologicznej*

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu będzie polegało regularnej ocenie. Monitoring ten będzie obejmował:

§ określenie stopnia wykonania działań,

§ określenie stopnia realizacji przyjętych celów,

§ ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,

§ analizę przyczyn tych rozbieżności.

Koordynator wdrażania programu będzie ocenił co dwa lata stopień wdrożenia Programu. W latach 2006-2007 na bieżąco, będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2007 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla następnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane działania na lata 2008-2011, z uszczegółowieniem działań na lata, tj. 2008 i 2009. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej co cztery lata i polityki długoterminowej co sześć lat.

8.3 *Zarządzanie programem*

Efektywne wdrażanie niniejszego opracowania wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także dobrej współpracy między wszystkimi instytucjami (organizacjami) włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska. Wdrażanie polityki długoterminowej oraz strategii krótkoterminowej rozpocznie się w okresie zmian systemu

prawnego, wynikających z dostosowania polskiego ustawodawstwa do przepisów Unii Europejskiej. Zmiany te mogą mieć wpływ na strukturę zarządzania środowiskiem, a co za tym idzie na strukturę zarządzania **Programem**.

8.4 Harmonogram weryfikacji celów i kierunków działań oraz terminów przygotowywania raportów z wykonania programów

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na zarząd gminy obowiązek sporządzenia co 2 lata raportu z wykonania programu ochrony środowiska i przedłożenia go Radzie Gminy.

„II Polityka ekologiczna państwa” zakłada, że głównym celem średniookresowym (do 2010 r.) w sprawie kontroli i monitoringu jest pełna harmonizacja procedur i zakresu działań w tej dziedzinie z zaleceniami OECD, wymogami Unii Europejskiej oraz zobowiązaniami wobec konwencji międzynarodowych. Realizacja tego celu wymaga w latach 2003 – 2006 powołania nowych struktur organizacyjnych i wdrożenia systemów obiegu informacji w dziedzinie środowiska, niezbędnych do spełnienia przez Polskę warunków uczestnictwa w Unii Europejskiej i realizacji innych zobowiązań międzynarodowych, w tym:

- 1) wzmocnienia etatowego służb inspekcji ochrony środowiska na szczeblu centralnym i regionalnym (2004 r.);
- 2) wdrożenia systemu informatycznego PRTR (uwalnianie i transfer zanieczyszczeń – 2004 r.);
- 3) wdrożenia systemu informatycznego SPIRS (rejestracja obiektów niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami dyrektywy Seveso II – 2004 r.);
- 4) wdrożenia systemu rejestracji substancji niebezpiecznych spełniającego wszystkie wymagania ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz ustawy o ochronie roślin uprawnych (2004 r.);
- 5) wzmocnienia i rozwoju działalności Krajowego Centrum BAT (2004 r.);
- 6) utworzenia krajowego punktu kontaktowego do spraw wdrażania programu Unii Europejskiej Natura 2000 (2004 r.);
- 7) po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Europejskiej Agencji Środowiska – rozszerzenia regularnej współpracy z Agencją już na zasadach odnoszących się do jej członków (2003 r.).

Realizacja wymienionych w pkt 1 – 4 zadań, a zwłaszcza wdrożenie systemów informatycznych oraz modyfikacja systemu statystyki publicznej, państwowego monitoringu środowiska i pozostałych mechanizmów nadzoru i kontroli umożliwi dokonywanie co 2 lata oceny realizacji gminnych programów ochrony środowiska oraz oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

8.5 Edukacja ekologiczna

W warunkach głębokich przekształceń ustrojowych Polska stanęła przed obowiązkiem dokonania zasadniczych zmian w polityce ekologicznej państwa. Przyjętym przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 2002r. dokumencie Polityka ekologiczna państwa w zasadzie uspołeczniania zapisano prawo do udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji ekologicznych. Zasada uspołeczniania będzie realizowana poprzez stworzenie instytucjonalnych i prawnych warunków do udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udziału obywateli. Aby udział ten był wystarczająco szeroki i przynosił oczekiwane efekty konieczne jest z jednej strony stymulowanie samej chęci takiego udziału, natomiast z drugiej - tworzenie sprzyjających warunków dla praktycznej realizacji tej potrzeby oraz dostarczenie wiedzy i umiejętności pomocnych w konkretnych działaniach.

Podstawowe znaczenie dla szerokiego, społecznego udziału w urzeczywistnianiu celów ekologicznych ma więc po pierwsze odpowiednia edukacja ekologiczna, a po drugie zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku oraz stworzenie instytucjonalnego zabezpieczenia dla wyrażania przez społeczeństwo swoich opinii i wpływania na podejmowane, istotne dla środowiska decyzje.

Edukacja jest psychologiczno-pedagogicznym procesem oddziaływania na człowieka, na który składa się nauczanie i wychowanie. Celem edukacji jest kształtowanie świadomości. Edukacja ekologiczna jest więc procesem kształtowania świadomości ekologicznej.

Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa zależy od ilości i jakości informacji, która do niego dociera oraz od form i sposobów edukacji. Edukacja która trafia do społeczeństwa powinna być ścisła, bezstronna i kompletna. Jasność i klarowność treści powinna być wynikiem jednoznaczności sformułowań. Pomimo niezbędnych uproszczeń (w zależności od stopnia przygotowania odbiorcy) musi być zachowany pewien sens i poprawność merytoryczna.

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich poziomach szkolnictwa, począwszy od szkół podstawowych po szkoły wyższe, a także wśród społeczności lokalnej gminy.

W prowadzeniu edukacji można wykorzystać potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych. Obecnie w Polsce zarejestrowanych jest ponad 600 organizacji deklarujących w swym statucie działalność ekologiczną. Ponad 60 najbardziej aktywnych uczestniczy nie tylko w rozwiązywaniu lokalnych problemów, ale i w pracach komisji sejmowych i wspierających działania organów państwowych w realizacji różnych zadań polityki ekologicznej, często samodzielnie je inicjując. Organizacje społeczne często podejmują współpracę pomiędzy sobą dla wspólnego rozwiązywania problemów ogólnopolskich. Na terenie Polski aktywne są także międzynarodowe organizacje działające na rzecz ochrony środowiska takie jak Światowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) oraz Światowy Fundusz na rzecz Ochrony Przyrody (WWF).

Niewątpliwie wzrost działalności społecznej nie zastąpi wyszkolonych kadr ochrony środowiska. W roku 2000 na polskich uczelniach studiowało ok. 20 tys. studentów technicznych kierunków ochrony środowiska oraz ponad 23 tys. na kierunkach uniwersyteckich.

8.6 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu

Aktywność społeczną wspiera również niezależna prasa ekologiczna i różnorodne wydawnictwa. Duże znaczenie dla ekspansji obywatelskiej aktywności ma nowe ustawodawstwo stwarzając powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (ustawa - prawo ochrony środowiska).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest dla społeczeństwa poprzez:

- § publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- § publikacje Ministerstwa Środowiska,
- § publikacje służb państwowych - Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- § publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- § publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe, Polski Klub Ekologiczny, Ośrodki i Centra Edukacji Ekologicznej, Fundacje Ekologiczne,
- § prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- § programy telewizyjne i radiowe,
- § targi i giełdy ekologiczne,
- § plakaty, plakaty filmowe, filmy,
- § festiwale i konkursy ekologiczne,
- § akcje edukacyjne i promocyjne,
- § internet.

Gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących środowiska jest jednym z zadań m.in.

Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) - zgodnie z art. 28 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Zgodnie z tym założeniem IOŚ do celów swojej działalności włączyła zadania edukacji ekologicznej i szerokiego informowania społeczeństwa o faktycznym stanie środowiska w Polsce oraz działaniach mających na celu jego ochronę, w tym również z realizacji wykonania założeń przyjętych w powyższym opracowaniu. W ramach realizacji tych zadań WIOŚ w Białymstoku prowadzi następujące formy działalności:

- ⇒ opracowuje cyklicznie raporty o stanie środowiska na terenie województwa, które przekazywane są władzom lokalnym, placówkom oświatowym i bibliotekom oraz poprzez sieć wojewódzkich inspektoratów, wszystkim zainteresowanym na terenie kraju,
- ⇒ prowadzi w swoich placówkach zajęcia dydaktyczne dla dzieci i młodzieży szkół województwa,
- ⇒ pracownicy Wydziału i Działów Monitoringu Środowiska biorą udział w lekcjach o tematyce ekologicznej w szkołach województwa, uczestniczą w zajęciach metodycznych dla nauczycieli oraz związanych z tematyką ekologiczną szkoleniach organizowanych dla różnych jednostek,
- ⇒ udostępnia osobom zainteresowanym materiały informacyjne dotyczące szeroko pojętej tematyki ochrony środowiska,
- ⇒ współpracuje z przedstawicielami regionalnej prasy, radia i TV w propagowaniu zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Przedstawiciele WIOŚ zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 8a ust.2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, przygotowują i przedstawiają radom powiatów i sejmiku województwa coroczną informację o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy.

9. PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY WYKORZYSTANE DO OPRACOWANIA PROGRAMU

1. Dostosowanie polskiego prawa i regulacji ekologicznych do rozwiązań unii europejskiej, praca zbiorowa pod redakcją B. Fiedora - Wrocław-Białystok, 1999-2000
2. Dylikowa A., Geografia Polski -krainy geograficzne - PZWS, Warszawa, 1973
3. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego - WIOŚ Olsztyn.
4. Kodeks dobrej praktyki rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska - Warszawa, 2002
5. Kondracki J., Geografia regionalna Polski - PWN, Warszawa 1998
6. Leśnictwo 2001 - GUS, Warszawa, 2001
7. Natura 2000 - europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa - Warszawa, 1999
8. Ośrodek współpracy z państwami o transformującej się gospodarce OECD: Przeglądy ekologiczne - Polska, Paryż, 1995
9. Planowanie i wdrażanie polityki ochrony środowiska - poradnik, praca zbiorowa, Warszawa, 2001
10. Podstawowe problemy środowiska w Polsce. Raport wskaźnikowy - Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2001
11. Polskie studium różnorodności biologicznej - red. R. Andrzejewski i A. Weigle, NFOŚ, Warszawa, 1993
12. Poradnik - Metody badania i rozpoznawania wpływu na środowisko gruntowo-wodne składowisk odpadów stałych - Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2000
13. Przegląd realizacji przez Polskę konwencji międzynarodowych i porozumień wielostronnych i dwustronnych w zakresie ochrony środowiska - materiał dla komisji sejmowej - Ministerstwo Środowiska, Warszawa, kwiecień 2002
14. Przestrzeń ekologiczna dla Polski i Europy - praca zbiorowa, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa, 1997
15. Rejestry uwalniania i transferu zanieczyszczeń (PRTR) jako instrument realizacji polityki ekologicznej - praca zbiorowa pod redakcją J. Jędrośki, Wrocław, 2001
16. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2001, GUS, Warszawa,
17. Rocznik Statystyczny Województw 2001, GUS, Warszawa,
18. Rocznik Statystyczny Województw 2002, GUS, Warszawa,
19. Sektorowy program operacyjny ochrona środowiska i gospodarka wodna - tekst wstępny, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, czerwiec 2002
20. Stan uszkodzenia lasów w Polsce w 2000 roku na podstawie badań monitoringowych - Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2001
21. Stan zdrowotny lasów w Polsce w 2001 r. - Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa. 2002
22. Wawrzoniak J., Małachowska J., Wójcik J., Liwińska A., Stan uszkodzenia lasów w Polsce w 1995 roku na podstawie badań monitoringowych - PIOŚ, Warszawa, 1996
23. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na szczeblu lokalnym - poradnik, praca zbiorowa pod redakcją G. Wiśniewskiego, Suwałki, 1999
24. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym - projekt, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, lipiec 2002
25. Zalesianie terenów porolnych - praca zbiorowa pod redakcją A. Gorzelaka:, Warszawa, 1999
26. Zanieczyszczenie środowiska hałasem w świetle badań WIOŚ w 1995 roku - praca zbiorowa, PIOŚ Warszawa, 1996
27. Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest - Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001
28. Źródła i zasady finansowania inwestycji w ochronie środowiska w Polsce - informator, praca zbiorowa, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 2001
29. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2001;
30. Dokumentacje hydrogeologiczne zbiorników wód podziemnych – Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1995-2001;
31. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko - Mazurskiego;
32. Strategia rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego;
33. Wdrażanie koncepcji sieci NATURA 2000 w latach 2001-2003 – Ministerstwo Środowiska, grudzień 2002 r.;

34. Kubeł St., 1996, Ograniczenie ujemnego wpływu rolnictwa na środowisko w woj. ostrołęckim, Materiały z konferencji kształtowanie przyszłości Polski. Ochrona jakości wody a zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich, IMUZ Falenty.
35. Raport końcowy programu "Infrastruktura Terenów Wiejskich dla Gospodarki Wodnej, 1996, IMUZ Falenty.
36. Program ochrony środowiska województwa warmińsko – mazurskiego;
37. Program ochrony środowiska powiatu olsztyńskiego;
38. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre Miasto;
39. Strategia rozwoju gminy Dobre Miasto.